

QK
366
12.

(X2725401)

II 0
652

Navigatio à Forbiforo A. 1577. mense Maio, Junio, Julio, Augusto et Septembri instituta.
Delineatio hominum ex Angliâ advectorum, cum eorum armis, tentorijs et naviculis. A. 1577.

Jovis animal unijcorne
quadrupes, ante 200
annos, ita deline-
atum, et ex
itinerario Bernh.
de Breidenbach
in terram sanctam
excerptum.

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(MALLE)

I. N. 7.

HISTORIA NAVIGATIONIS
MARTINI FOR-
BISSERI

Angli Prætoris sive Capitanei,

A. C. 1577.

Majo, Junio, Julio, Augusto & Septembri mensibus,

JUSSU REGINÆ ELISABETHÆ,
Ex Angliâ, in Septentrionis & Occidentis
tractum susceptæ,

ephemeridis sive diarii more conscripta & stilo,
triennioq; post, ex gallico in latinum sermonem,

Joh. Thoma Freigio translata,

Noribergæ, antè A. 94. cum præfatione utili, observationib9
aliquot & appendice edita, denuò prodit, è musæo D. Capelli P. P.

HAMBURGI,
Sumptibus JOH. NAUMANNI & GEORGI WOLFFII,
Anno 1675.

117

150

HISTORIA NAVIGATIONES
MARTINI FOR-
BISSERI

Angli Pictorisive Capitanis
Jussu Reginae ELISABETHAE
EX Angliā, in septentrionis & Occidentis

partibus, ex Gallis in latitudinem
septentrionis, ex Gallis in latitudinem
septentrionis, ex Gallis in latitudinem

partibus, ex Gallis in latitudinem
septentrionis, ex Gallis in latitudinem

HAMBURG
Geographi JOHANNIS GEORGII
Anno 1644

117

V I R O
 A M P L I S S I M O
 D O M I N O

HIERONYMO PAUM-
 GARTNERO,

Septemviro Reip. Noriberg. & Scholarchæ Gy-
 mnasii Altorfensium,

JOHAN. THOMAS FREIGIUS S.

I.

Navigations inusitatae, quæ superiore proximo seculo, per homines ingenii magnitudine & animi fortitudine præstantes, in usum revocata sunt, merito disputationem plenam jucunditatis & oblectationis pepererunt, an tot insula, totq; regiones, intra centum annos prope modum detecta, veteribus cognita fuerint.

Etsi autem ipsa novi orbis appellatio, satis indicare videatur, antiquos de ipso, aut nihil aut perparum scivisse, præsertim cum in veterum commentariis altum de eo silentium sit: in eam tamen opinionem veni, ut existimem novum, quem vocant, orbem, antiquis non omnino ignotum fuisse.

2. Nam ut à Platone, philosophorum Deo, potissimum incipiam, ait is in Timæo, seu quisquis ejus libri autor fuit, insulam in occidente Atlanteam fuisse, extra columnas Herculis; Africa & Asia longè majorem. Verba hæc sunt. Ἡν πῶτα δὴν ἄμικς ὕβρη πρὸς ὀριμένη ἄμα ἰπὶ πᾶ...

A 2

644

συν Ὀρώπην καὶ Ἀσίαν, ἔξωθεν ὀρμηθεῖσαι ἐκ τῆς Ἀτλαντικοῦ πελάγους.
(τότε γὰρ πρὸς ἑσπερίον ἦν τὸ ἑκείναι πέλαγος) νῆσον γὰρ πρὸς τὴν ἑσπερίαν εἶχεν
ὁ καλεῖται Ἡρακλέους σήλαι. ἡ δὲ νῆσος τῆς Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων, ἐν δὲ
τῇ Ἀτλαντικῇ ταύτῃ νήσῳ, μεγάλη σωῆσι καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέ-
ων, κρατοῦσα μὲν ἀπάσι τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων ἐμερῶν τῆς ἡ-
πειροῦς. *Idem propemodum in Critia scribit. Antiquior autem illo
Homerus, cum duplices Æthiopas faciat, ad occidentalem illam in-
sulam respexisse videtur, Sic enim ait:*

Αἰθιοπας, τὶ διχθαῖ δεδαία) ἔχαθι ἀνδρῶν.

*Ne autem de Africa Æthiopibus id tantum intelligi possit, facit
Crates apud Strabonem libro primo: ubi Strabo ipse, qui hos Homeri
versus ex sententia Cratetis interpretatur, sic ait: ὡς περὶ ἐν οἱ παρ ἡ-
μῖν αἰθιοπες εἶσι λέγονται οἰκῶντες μεσημβρίαν κεκλιμένοι παρ ὄλιω τὴν
οἰκῶντες, ἔχαθι τῶν ἄλλων παροικουῦντες τὸ ὠκεανόν: ἔτιως οἱ εἶδεν
καὶ πέραν τῶν ὠκεανῶν νοεῖται Ἰνῶν αἰθιοπας ἔχοντας τῶν ἄλλων, τῶν ἐν τῇ ἐ-
πέρα ἐκράτω παροικῶντας τὸ αὐτὸν εἶναι ὠκεανόν. διτῶν δὲ εἶναι
καὶ διχθαῖ δεδαία τὸ πρὸς τὸν ὠκεανόν. Sicut à nobis ii dicuntur Æthio-
pes, qui versus meridiem siti, totius habitata terra in extremo ad
Oceanum accolunt: ita putat etiam trans Oceanum intelligendos esse
alios quosdam Æthiopes, reliquorum extremos, qui in altera temperata
Zona, ipsi quoque ad Oceanum habitent. Eos igitur geminos esse, &
bifariam divisos. Sed memoratu dignius est, quod idem Strabo lib. 2.
de Menelai Regis Græcorum peregrinatione, scribit ex Aristonico Gram-
matico, qui dicat eum circumnavigasse, per Gades usque ad Indiam, tem-
pus etiam peregrinationi accommodans, quòd οὐταυο nimirum anno
redierit.*

3. Multò autem admirabilius est, quod de Eudoxi navigatione
eodem libro refert. Is cum in Ægyptum venisset, quo tempore Ever-
getes secundus regnum tenebat: cum rege & ejus familiaribus ser-
mones contulit, maxime de sursum navigando Nilo. Fortè tum à
custodibus Arabici sinus, Indus quidam ad regem fuit allatus, dicen-
tibus, eum semimortuum à se inventum fuisse in navi solum, neque se
scire, quis aut cujus esset, quòd sermonem ejus non intelligerent. Hunc
igitur Rex commendavit iis, qui eum linguam Græcam docerent, qua
per-

percepta, homo narravit, ex India se navigationem, recto cursu excidisse,
atq; huc evasisse, sociis fame amissis: simulq; pollicitus est, se naviga-
tionis ad Indos monstratorem fore iis, quibus eam rem Rex demanda-
ret, inter quos & Eudoxus fuit. Hic ad Indos cum donis navigavit,
& eorum loco reportavit aromata ac lapides preciosos, quorum alios
fluvij cum scrupis devehunt, alij effodiuntur concreti ex humore, ut a-
pud nos crystalli. Caterum Eudoxus sua spe falsus fuit, Evergeta
quicquid nave advexerat adimente. Mortuo Evergeta, uxor ejus
Cleopatra tenuit regnum, rursusq; ab hac missus Eudoxus majore cum
apparatu, ventis supra Æthiopiam est delatus: ubi cum ad quadam
loca appulisset, animos incolarum sibi conciliavit frumenti, vini & ca-
ricarum largitione, quibus illi carebant: ab iisq; e contra aquam &
navigationis duces accepit, & vocabula quadam descripsit: cumq; in-
venisset summitatem prora, e naufragio superstitem, equo insculpto in-
signem, idq; cujusdam, navi ab occasu advecti, naufragium esse inau-
divisset, secum in reditu detulit, salvusq; in Ægyptum rediit, filio Cleo-
patra jam suscepto in regnum: & denuo omnibus fuit spoliatus, cum
compertum esset multa ipsum intervertisse. Prora autem summitas ab
ipso in emporium delata, nauci rursus exhibita est, fuitq;
ab his edoctus, Gaditana esse id navis. Navi Gaditanorum
mercatores, ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas equos appel-
lent à prora insignibus, iisq; eos piscandi gratia usq; ad Lixum amnem
circa Maurusiam navigare: atque adeo quidam nauclerorum lignum
illud unius eorum fuiss, qui ulterius à Lixo fluvio navigarant, neq;
reversi fuerant. Ex his Eudoxus collegit, posse Lybiam navigio cir-
cumiri: itaq; Cyzicum in patriam reversus, omnibusq; suis facultati-
bus navi impositis, navigationem instituit: primum Dicaarchiam, in-
de Massiliam, ac reliqua deinde ora, maritima navigata, Gades per-
venit. Ubiq; autem divulgato instituto, rem fecit, magnaq; navi
comparata, & duabus scaphis lemborum piraticorum similibus, imposi-
tis pueris symphoniacis, medicis, aliisq; artificibus, Indiam versus per
altum navigavit, subvectus continentibus Favoniis. His autem, qui
una vehebantur, ex navigatione defessis, invitus ad terram secundo
vento appulit, inveniens sibi ab aestuum marinorum vicibus. Evenit
autem

autem quod metuerat. Subseditenim navis, sensim tamen, non subito soluta: sed & merces prius & lignorum deinde major pars in terram fuit egesta. E quibus lignis tertium confecit lembum, assimilem quinquaginta remorum navi, & navigavit usque ad eos homines, qui sermone eo utebantur, quem antea literis ab eo signatum fuisse retulimus. Id etiam ibi animadvertit, hos homines ejusdem gentis esse cum illis Æthiopibus, & esse similes in Bocchi regno. Inde ommissa ad Indos navigatione rediit, interque navigandum annotavit insulam, quam aqua & arboribus bene instructam vidit. Cum in Maurusi- am incolumis pervenisset, diuenditis lembis terrestri itinere ad Bocchum ivit, eique suscipienda hujus navigationis autor fuit. Vicit tamen sententia familiarium, qui monebant, metuendum esse, ne ditio hacita aliorum insidiis opportuna redderetur, commonstrato aditu is qui extrinsecus bellum inferre vellent. Itaque ipse, cum audiret ver- bis se ad eam destinari navigationem, futurum autem ut in solam ali- quam exponeretur insulam: in Romanorum effugii provinciam, in- deque in Hispaniam. Tum rursus constructa terete navi, & alia quin- quaginta remorum longa, ut illa per alium veheretur, hac pone ter- ram: impositis instrumentis rusticis, seminibus & architectis, ad ean- dem circumnavigationem se contulit, eo consilio, ut, si ea tardius suc- eederet, in prius annotata insula hyemaret, consuisque agris & perce- ptis fructibus, initio propositam navigationem absolveret. Hæc Strabo de Eudoxi $\epsilon\upsilon\delta\omicron\chi\omicron\iota$. Optandum autem esset, plura de hac Eu- doxi navigatione, per illum annotata fuisse. Et quanquam hæc quoque pauca, suo quodam instituto refellere conetur, non tamen incredi- bilem fuisse illam Eudoxi circumnavigationem, experientia nostri se- culi amplissimo testimonio comprobavit.

4. Accedit & autoritas Plinii, qui lib. 2. cap. 67. ait: à Gadibus columnisque Herculis, Hispania & Galliarum circuitu, suo tempore to- tum navigatum fuisse occidentem. Septentrionalem vero oceanum, majore ex parte navigatum esse, auspiciis Divi Augusti. Præterea ait: Nepotem Cornelium autorem esse, Eudoxum quendam sua ætate, cum Ptolemaum Lathyrum fugeret, Arabico sinu egressum, Gades usque per- vectum; multoque ante eum Calium Antipatrum vidisse, qui naviga-

ris clementia, ibi sedem fixissent: commotos ob id Carthaginienses, ferunt statim consilio publico decrevisse, morte indicta, ne quis post- hac illuc navigare auderet: & qui jam erant, iussisse statim inter- fici (Pyrckaimerus videtur legisse ἀποκτείναι) ne ipsius insula fama perveniret ad alias nationes, submitterenturq; alicui fortiori impe- rio, ac si. ret quasi oppugnaculum quoddam adverso eorum libertatem. Et in eodem libello circa finem ferè ait. λέγουσι περὶ Φοινίκας τὰς κα- τοικῶντας τὰ γάδειρα καλούμενα, ἔξω πλέοντας ἠρακλείων σηλῶν ἀπη- λιώτη ἀνέμῳ ἡμέρας τέτταρας, πρὸς γίνεσθαι εἰς λινας ὄπρως ἐρήμους, θρύμα καὶ φύκους πλήρεις, ἐς ὅταν ἰδῶν ἀμπωλις ἢ βαπτίζεσθαι, ὅταν δὲ πλημμύρα, κατακλύζεσθαι. ἐφ' ᾧν δὲ ῥίσκεσθαι ὑπερβάλλον θύνων πλῆθος, ἐ τῶν μεγέθεσι καὶ τῶν πάχεσιν ὅπισθον ἐποκείλωσιν, ἐς ταρ- χύοντες ἐ σωλῆντες εἰς ἀγγεῖα, ἀνακομίζουσιν εἰς Καρχηδόνα, ᾧν Καρχηδόνοι μόνον ἔπιον) τὴν ἐξαγωγήν, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἀρῆλῶ ἦν ἔχουσι καὶ τὴν βρῶσιν, αὐτοὶ καταναλίσκεσσι. Hoc est, ut idem inter- pretatus est: Ajunt etiam Phœnicis illos, qui ultima Gadium incolunt, cum trans Herculis columnas per dies quatuor enavigassent, vento ma- ximo Ap. liot. tracti, applicuisse tandem ad loca quaedam inculta pror- sus ac deserta, v. rium plena multa illuvie, & continuo penè conquas- sata motu: ea ubi cessaverit aestus, facile conspici posse, sed redeun- te imm. rgi: in quibus invenisse eos affirmant, incredibilem quan- dam thynnorum multitudinem, magnitudine quidem & amplitudi- ne admirabili. Tum verò ab his laqueos parari cepiss, quibus cape- rentur: captos autem membratim concid. re, atq; eorum carnes desic- care paulatim consuevisse, ac demum in vasis reconditos, deferre Carthaginem. Verum à Carthaginiensibus non exportari ulterius è civitate, sed potius eos domi consumere ob eam quam ferunt hujus- modi pisces, in convivii dignitatem & excellentiam des. prestare.

5. Nec verò prophanorum auctoritatē, sed sacrarum etiam litterarum testimonio uti hac in re possumus. Nam ubi lib. 3. Regum cap. 9. mentio fit insula Ophir, ex qua classis Salomonis aurum advexerit: ibi hanc regionem India pleriq; intelligunt, recen- tior. s. verò Hispaniolam in novo orbe versus occidentem inventam, quam ab Heberis nepote Ophir (de quo Genes. 10.) dictam esse au-
mant.

mant. Ex his igitur tot Philosophorum, Poëtarum, Geographorum, Grammaticorum, & S. in primis litterarum testimoniis constat, illum novum orbem veteribus quoque non prorsus ignotum fuisse. Quae autem causa fuerit, cur illa navigatio tam diu intermissa sit, incertum est. Credibile tamen est vel regum civitatumq. interdictis illis id accidisse, vel ob Romani imperij inclinationem, cum totus orbis noster bellis & vastationibus Gothorum, Vandalorum, Longobardorum arderet; & Turcici imperij incrementum, omnes vires & cogitationes Europa in se converteret.

6. Sed utcumq. se res ista habeat, hoc proximo seculo magna ex parte istae regiones rursus detectae sunt, insatiabili Hispanorum cupiditate, sed autore & inventore Christophoro Columbo Genuense, qui primus, Ferdinando & Isabella regnantibus in Hispania, novum orbem investigavit, anno cl. cccc. xcii. & Cubam, Hispaniolam, Cubaguam, insulas: item Veraguam & Vrabam Indica continentis provincias detexit. Hunc sub Carolo Quinto Imp. secuti sunt alii. Cortesius enim novam Hispaniam & Mexicanum Montezuma regnum: Valboa mare australe, quod vulgò mare del Sur dicitur: Pizarrus Peruanum ingens illud Attabalibe regnum: Magellanes Magellanicum à suo nomine fretum: Pontius Legionensis Floridam provinciam: Fernandes Jucatanam aperuerunt. Et sanè magnum hoc nostri seculi beneficium videri posset, nisi statim fœda avaritia ingluvie, diraq. ducum inter se laniena, fœdatum inquinatumq. fuisset. Nam post primam illam pugnam, inter Christophorum Columbum & Franciscum Poresium in insula Hispaniola commissam: nonne ipsi duces, qui Peruanam illam terram cepere (ut Lullus Balearicus annotavit) & in illa gubernanda sibi succedere, mutuis cadibus omnes ferè confecti sunt? Nam Franciscus Pizarrus strangulavit Almagrum: Pizarrum vicissim necavit filius Almagri: hunc postea Vasca decollavit: Vascam cepit Blasco prorex: hunc in pralio interfecit frater Pizarri: Pizarrus tandem à Vasca capitali supplicio affectus est. Recte enim Sophocles in Antigona.

οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἶον ἀργυροῦ
κακὸν νόμισμα ἔβλασε: ἔτο καὶ πόλεις
Πορθεῖ, τὸ δ' ἄνδρας ἐξαίσησι δόμων,
τόδ' ἐκιδάσκη καὶ παραλλάσκη φρένας
Χρησὰς πρὸς αἰχρὰ πρᾶγμαθ' ἰσαῶς βροτ':
Πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν,
καὶ πανθὸς ἔργα δυσέβειαν εἰδέναι.

Et Horatius lib. 3. carm. oda 16.

*Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo.*

*Crescentem sequitur cura pecuniam,
Majorumq; fames.*

7. Quod verò ad originem & stirpem harum gentium attinet, in eam sententiam aliquando delapsus sum, ut ex Chami posteris deductas esse, & parentis maledictis ac diris irretitas, in hanc extremam orbis partem, ab humanitate penitus semotam, relegatas crediderim. Quam meam sententiam, mirabiliter confirmari sensi, cum è Leri Navigationis Brasiliensis cap. 16. cognoscerem, eundem idem sensisse, sedecim annis ante, quam Hispani auctoris, qui historiam generalem Indiae scripsit, sententiam, de eadem re eandem cognovisset. Et sanè in his rerum obscuritatibus, nihil illa conjectura nobis magis verosimile occurrit, vel potius, nihil occurrere posse existimo. Hæc de nostri seculi navigationibus præfari volui, vir amplissime: ut nostrorum colloquiorum, quæ de his rebus, inter nos habita sæpè sunt, memoriam renovarem, accommodatam ad eam rem, quam tuo hortatu aggressi sumus. Te enim suadente, navigationem illam Anglicanam, è gallico sermone converti, quam Forbifferus Anglus, Septentrionem versus suscepit. Quæ quoniam, te auctore, latinè loqui cepit, ad te potissimum eundem redit. Sed præstat Pitboum ipsum exordientem & narrantem latinè audire,

Præ-

*Translatio præfationis, gallicæ edi-
tioni præmissæ.*

**AD DOMINVM DE
ALTO ET PVELMONA-**

STERIO,

**Commissarium rerum bellicarum
ordinarium, præfatio**

**NICOLAI PITHOI, DOMINI
de Chamgoberto.**

I.

NON DVBITO QVIN SI HOMINES ISTI,
qui summum bonum opibus & divitiis metiuntur, quiq;
illud Poëta semper in ore habent:

O cives, cives, quærenda pecunia primum;

*in hanc historiam inciderint: quam primum de tot the-
sauris & immani opulentia, quæ in Septentrionalis illius oræ visceri-
bus abstrusa est, narrari audierint, statim beatos illius regionis incolas
existimaturi, & cum iisdem, quantumvis barbaris, suam conditionem
libenter permutaturi sint. Alij vero, qui miseras & calamitates,
quas plerumq; hæc immensa divitiæ & opes, tanquam comites secum
adducunt, considerabunt: ij clades illius populi, & durissimam con-
dicionem deplorabunt, dicentq; optandum, totam illam malorum e-
scam, quam longissimè ab illis esse remotam. Nam pro sua prudentia,
animis cogitationeq; præcipient, sibiq; videre videbuntur, miseras gen-
tes sub perpetuum durissimæ servitutis jugum redactas, quæ antea au-
reo quodam seculo, summa libertate & dulcissimo otio, longè ab inimico-
rum metu remoti, suo jure fruebantur, contenti rebus, quas terra ipsis,
sua sponte suppeditabat. Deniq; superioris ætatis & aliorum populorum,*

B 3

tri.

vivissimis eventis animo repetendis, de futuris conjecturam facientes, nequaquam dubitabunt, quin eadem aut similia his expectanda & perpetienda sint. Existimabunt enim eos omnibus his rebus, quas possident, spoliatum iri, futurumque, ut in manus incidant exterorum, qui eas ex patria transportatos, collocaturi sint ubi sibi quam maxime expedierit. Quin etiam nullum alium eorum usum futurum, quam fossorum, ad excavandam scilicet humum & rimanda terra viscera, ut detegant thesauros, quos illa gremio suo abstrusos contegit: utque, instar mulorum & jumentorum trahant vexentque auri massas, sine ulla spe premij aut mercedis. Vxores ipsorum & filia, impurorum hominum violentiis & stupris objicientur, inquent: ipsi tributis onerati, ac naturali libertate spoliati, in indignam servitutem abducentur: tandemque cum terra omnibus thesauris exhausta, ipsi autem egregie suis bonis nudati fuerint, indignissime voci praconis subjecti, plus offerenti addicentur. Et ut in pauca conferam, hanc summam suae cogitationis illi facient, fore ut cum his agatur, quemadmodum cum Indis & aliis pluribus actum sit.

2. Ceterum ii, qui saniore judicio praediti fuerint, oculos animi paulo altius attollent, considerabuntque, quae faelicitas & prosperitas illis barbaris, pro his thesauris in terra visceribus latentibus, parata sit. Nam hujus aetatis homines ita comparati & lucri cupiditate adeo inflammati sunt, ut sine spe alicujus emolumenti non facile aliquis reperiat, qui navigationem suscipere velit in illas regiones, quae frigoribus torpent, montibus altissimis & glacie perpetua rigent, majore anni parte luce & splendore solis carent, ubi calidissima aestatis tempestas, ita frigida est, ut media apud nos hyems: adeo, ut si ita liceat dicere, in natura contemni facta videantur, ab hominibus barbaris, crudelibus & anthropophagis habitata. Itaque, si illa regiones omnino steriles & sine emolumento essent, periculum esset, ne perpetuo incognita manerent, nec ullo hominum commercio frequentarentur: quo fieret, ut hi quoque miseri homines, qui in his remotissimis regionibus hinc inde per vastas solitudines dispersi sunt, perpetuo illam vitam immanem & ferocem degerent, alieni ab omni civilitate, & spoliati usurationis, quodque miserrimum est, privati vero & summo hominis bono, quod in agnitione Dei consistit, qui ideò hominem
crea-

creavit & in hoc amplissimum theatrum collocavit, ut in eo & per eum gloria afficeretur. Nunc verò cum exploratum certumq; sit, istas regiones fertiles & auro divites esse, homines facilius allicientur, Deusq; Opt. Max. illorum iter secundabit, ut Evangelij communicatione barbari isti, ad mitiorem vitam traducti, assuescant ratione uti, & se ad humanitatem comparent: utq; à servitute diaboli (à quo hoc quidem tempore captivi tenentur) liberati, incipiant frui immensis illis beneficiis, quibus hactenus magno suo damno caruerunt.

3. Sed dicit aliquis, tam molestantem & periculosam peregrinationem, nulla alia spe, nisi lucri suscipi: nihilq; minus quam ipsorum salutem & divinam in cognoscendo vero Deo regenerationem quari. Et sanè, ut dicam quod sentio, non omnino fallitur qui ita existimat: quin & ipse quoq; credo, multò majorem partem eorum, qui hanc peregrinationem suscipiunt, nulla alia re quam avaritia & habendi acquirendiq; desiderio duci. Imò illi ipsi ingenuè fatebuntur, se, si sciverint, illas regiones planè steriles & sine ullo fructu esse, quantumvis populosa fuerint, nunquam tamen pedem extra patriam posituros propterea esse. Sed in hac re quoq; incomparabilis & admiranda Dei Opt. Max. bonitas & providentia apparet, qui cum perpetuò paternam de salute hominum curam gerat, optimè novit, quando & quomodo res à se destinatas in effectum deducere possit: & quidem ratione hominibus ignota & à iudicio humano aliena, imò huic ipsi quandoq; repugnante. Quis enim (ut hoc potissimum exemplo utamur) existimaret fieri posse, ut homo, avaritia & pecunia cupiditate inflammatus, quiq; nihil aliud spectet aut propositum sibi habeat, quam ut per fas & nefas immanes divitias sibi comparet: alteri prodesse, ejusq; commodam procurare possit? utq; is, qui in regionem aliquam, ad exhauriendas asportandasq; ejus divitias se contulerit, ad augendam eam, ornandamq; opibus autor esse possit? Neminem existimo, tam fatuum aut stupidum esse, qui affirmaturus sit. Verum opera pretium sit considerare, quomodo Deus haec omnia moderetur. Nam occulta quadam ratione hominum mentes ita incitat, ut quantumvis principio longè aliud sibi propositum, unamq; ditescendi metam sibi praefixam habuerint, ipsi tamen ignari & insciji, ad pietatis religionisque semina, in barbarorum istorum animis spargenda proficiscantur.

Id quod accidet, ut spero, in his, quorum in hac narratione mentio fit, nisi ipsi sua ingratitude & pertinacia suam salutem impederint. Nec verò timendum est, ne idem his barbaris contingat, quod aliis similibus, quos historiae, adeò crudeliter & immaniter tractatos esse testantur, ut sola commemoratio, horrorem audientibus incutiat. Nam quoniam illis res est, cum Regina tam humana, tam bona, tam pia, nullus exitus infelix pertimescendus est: cum certum sit, illam his rebus ea remedia adhibere, & pro sua prudentia ita providere posse, ut ea incommoda, quibus Indi expositi vexatiq; fuerunt, ab his Septentrionalibus arceantur prohibeanturq;.

4. HEROICVM.

Vos, quicunq; Deo vultis gens sancta vocari,
Et fertis populi laudem sub pectore fixam
Divini, ac magni gaudetis nomine Christi,
Vos inquam, memori decuit perpendere mente,
Quae sors vestra esset: qua vos quoq; parte locati
Rebus in humanis, & quali munere sacris
Essetis tincti lymphis, iterumq; renati.
Nam nisi, qui dextra nos omnipotente tuetur
Spiritus, ingenti res nostras ferret amore,
Nil nostra vita pejus, nil tristius esset.
Aut si, quae primo nocuit tristissima mundo
Vndarum illuvies, nostros quoq; seua parentes
Fluctibus extremas rapidis pepulisset in oras,
Hospitia ut duri subeuntes frigida caeli,
Languenti terram colerent sub sole jacentem:
Haud dubie ignaris vita, brutasq; secutis
Vivendi leges, non sensus Numinis ullus
Esset, & agrarum vixissent more ferarum.
Sic nova gens quondam, submersi conscia mundi,
Et subnata recens, artis fama q; superbos
Linquere cum vellet titulos, & ponere tota
Ingenij monumenta sui clarissima terra:

Vrbem

Vrbem struxerunt, & vastis molibus altam
Turrim eduxerunt, quæ cælum vertice summo
Tangeret, & supra nubes se tolleret omnes.
Sed Deus, ut valida monstraret robora dextra,
Hos ipsos vario lingua discrimine scissos
Hinc atq; hinc, partes mundi dispersit in omnes.
Sic alij sauis undarum fluctibus acti.
Ast alij audaci cacaq; cupidine mentis
Confisq; suis opibus dextraq; potente,
Terrarum varias longis ambagibus oras
Caperunt late, & sylvas, camposq; jacentes.
Verum hos (extremas quicunq; remotius oras
Tentarunt, ausu circum præcordia magno,
Lentaruntq; maris longinqua aspergine remos)
Defecere hominum vestigia longius. Ergo
Non illi quicquam cernunt nisi montibus altis
Pendientes scopulos, summaq; cacumina rupis:
Et tenebras, noctisq; umbras & inania spectra,
Et serum segnemq; diem: sol nascitur agrè,
Lutea per nebulas ostendens pallidus ora.
Incurrunt oculis nocturni sydera cæli,
Et lune facies, modò quæ per inania cornu
Incedit gracili, & pallentes humida vultus
Ostendit, liquidis cum emerit nuper ab undis:
Et modò plena animis Phœbum se tollere contra
Audet, & obscuras evincit lumine noctes.
Illa quidem tempus vel quod jam protinus instat,
Vel quod præterit, monstrat mortalibus agris:
Non tamen est, certasq; vices, variosq; meatus
Illos qui doceat: mentemq; ad sydera tollat.
Qui primi terras adeò cepere remotas,
Hosce suas jam sub leges mors atra vocavit.
Successere illis nati, natisq; nepotes,
Vtq; solent umbris involvere tempora densis

C

Huma-

Humanos actus, ignorant turpiter ipsi
Qua sint stirpe sati, aut genus unde ab origine ducant.
Nec quicquam, nisi qua firmet praesentia, norunt:
Et credunt homines, velut ipsa animantia, natos,
Ut brutas habitent terras, rationis egentes.
Et quod deterius longè, longèq; dolendum
Est magis, haud illos tangit reverentia Christi,
Nec quid sit Numen verum, cognoscere laborant,
Qua spes una hominum, sancta q; est plena salutis.
Tale hominum genus est, de quo hac narratio scripta est,
Quos monstrat veluti pecudes ratione carentes
Vivere: quòd nihil est illis in fronte pudoris.
Non leges, non iura tenent, enormis & exlex
Gens, cui nulla usquam civilis portio vitæ est,
Humaniq; nihil: non ulla scientia rerum,
Aut sensus alij, quàm quos & belua sentit,
Ut querant misera latebrasq; & pabula vitæ.
Namq; heu, vix hominum dignandi nomine, sicut
Bruta solent, herbis complent sua viscera crudis,
Labraq; concretis jungentes arida lymphis,
Ut canis exerta lambunt glaciem undiq; lingua.
Quin etiam (res mira & verè dira relatu)
Humana ventrem solantur carne voracem.
Insuper è pecudum gens hæc sibi pellibus, arctas
Contexit braccas, grandes quibus integit arius,
Sed non dulcis amor illi, non pectoris ardor
Cognitus est, quo nos ipsi nos inter amamus.
O gens extremis degens miserabilis oris,
Etsi nec nomen, tua nec mihi natio nata est,
Nec quibus auricomus radius illustra tangat
Regna Deus, noctisq; atra, lucisq; sequester:
Attamen humana cupio tibi prospera mente
Fortunas en nosce tuas, en aspice segnis,
Qua Deus è celso mittat tibi munera caelo:

Quas

Quas lintres hominesq; in curvo littore cernas.
Non veniunt ut te jugulent, mortiq; remittant:
Quod si divitias, & terra viscere reptos
Thesauros quarunt: illos prohibere caveto
Littoribus, portu potius reptosq; receptos
In lati ducas penetralia maxima regni.
Hospitij pro jure ipsi tibi munera solvent,
Qua nullo possunt extingui temporis ævo.
Tuq; Deus celsi Rex atq; creator olympi,
Cordi hujus gentis totis incumbere caminis,
Anglica ut hanc semper tutis accederemis
Gens queat, & sancti dispergere semina verbi:
Ut veluti his nostris laudaris maximus oris,
sic sub Parrhasia celebreris plurimus urbs.
Et velut angelici laudant per cœlica templa
Te cœtus, laudent homines glaciale per æquor.

s. ELEGIACVM.

Quid falsas quaris, quas laudat fabula, naves?
Et teris ingenio somnia ficta tuo?
Aut cur consumit bona tempora Jasonis arbor,
Et nunquam Euxino vellea visa sinu?
Quenam summa fuit tanti tibi, quæ sol laboris?
Anne, ut pro veris splendida verba feras?
Nulla unquam pecudes, ex fulvo, crede, metallo
Gestarunt villos, auricomasve cutes.
Quin potius veras naves cognoscere tendis?
Hic Argo, Jason hic tibi verus adest.
Hic etenim regio fulvo preciosa metallo,
Hic bona non ullo sunt minuenda modo.
Onimum fœlix, omni & preciosior auro,
Si vigeat veri cognitione Dei.

NARRATIO HISTORICA,
DE MARTINIFOR-
BISSERI

Angli, navigatione, in regiones occi-
dentis & septentrionis, Anno c10. 10. LXXVII.
suscepta,

Prima pars.

I.

UM MULTI PRÆSTANTES HUIUS ÆTA-
tis viri, jamdudum in eo elaborârunt, ut re-
giones mundi, & terras antea incognitas & di-
uturna ignorantia abstrusas, inquirerent, pa-
tefacerent & detegerent: & iis inquirendisq;
parefaciendisq; laudem singularem acqui-
rerent, & memoriæ posteritatis suum nomen proderent: tum
in primis, his proximis annis, Martinus Forbisserus, in horum
numerum relatus, summa laude & prædicatione dignus est.
Is enim Capitaneus Anglus, naturæ donibus egregiis & animi
præstantia ac robore singulari præditus, cum eadem opera
non modò patriæ prodesse, sed & sibi gloriam comparare de-
sideraret: constituit anno O. R. c10 10 LXXVII. navigatio-
nem suscipere, versus mundi regiones maximè boreales, in
quibus nulladum hominum, qui illuc penetrasent, vestigia
impressa essent.

2. Principiò itaque iter ad Catainam & alias terras ac
regiones finitimas, navigando versus occidentem & septen-
trio-

trionem perquirere & aperire decrevit: qui cursus (quantum conjecturis assequi licet) est juxta latus Americæ septentrionale & occidentale, inter eorum & arcticam ventos excurrens. Aiebat autem, Americam esse insulam, in quam nostri mercatores, occasionem haberent navigandi, secundum littus nostrum, quod maximè omnium Europæorum septentrionale est, ad negotia & mercaturam, in Asiæ regionibus, brevi temporis spacio, majore emolumento, minoreque sumtu, quàm ex aliis regionibus, obeundam exercendamque.

3. Præfectus itaque noster Forbisserus, superiore anno MD LXXVI, consilium suum ac decretum, non sine summo vitæ ac salutis periculo, eductis secum duobus myoparonibus, in effectum deducere constituit: sed primis ejus ceptis fortuna defuit, quòd nimis intempestivè & tardè, alienissimoque tempore, ad destinatum locum pervenisset. Jam enim frigore, glacie & pruina (quæ summa in illos locis, asperrimæque sunt) omnia ceperant peruri, adeò ut re infecta, eò unde venerat, reverti coactus sit: unum illud adeptus, ut iter aperiret patefaceretque, quòd postea audacius, & majore cum confidentia, tam peregrinam & barbaram oram adire posset. Prima tamen ista navigatione, quinque ex suis comitibus amisit.

4. Ille igitur incepti perficiendi, & id quod semel suscepisset, ad exitum deducendi cupidus: reginam Angliæ instruit, quanto cum emolumento & commodo, suorum subditorum negociatio, mercatura & commercia, in illis regionibus exerceri possent: multaque dixit de modo & ratione, qua ad optata pervenire posset: commemoravitque ingentes fructus, quos inde haurire & consequi liceret. Regina itaque, cum certius, an res ita se haberet, explorare cuperet: præfecto navem centum & octoginta doliõrum capacem, duoque parva aphracta, commeatu & aliis rebus necessariis in semestre instructa, procuravit: additis epibatis centum & quadraginta

NAVIGATIO

3
tam nobilibus, quàm propugnatoribus & remigibus, qui præfectum comitarentur; mandavitque ut priorem cursum relegerent, & ulterius, quam antea fecissent, progredierentur.

5. Nos igitur mandatum Reginae secuti, è Blakevalle (distante duabus leucis aut circiter Londino) d. XXVI. Maij, Anno Clō Id LXXVII solvimus: ancorasque jecimus in portu Harvickio, ubi ea, quæ ad nostras naves instruendas necessaria videbantur, comparavimus.

6. Ad ultimam dicti mensis diem, cum ancoras subduxissemus, & in tutelam Dei Opt. Max. nos commendassemus: vela ventis dedimus. Itaque lenivento & secundo velificantes, remos inhibuimus circa insulas Orcades, vulgò appellatas Orkney, quæ numero triginta, Scotiae adjacent: illicque aqua recente naves nostras oneravimus. Noster præfectus, nobilibus & militibus suis, è nave egrediendi & se recolligendi potestatem dedit. Sed quamprimum nos incolæ illarum insularum conspexerunt, in fugam effusi, tuguriisque suis & casulis derelictis, ad arma conclamare, & cæteros, ut in hostium adventu, excitare cæperunt. Verum nos tum nutibus, tum amicis significationibus id effecimus, ut ad sua mapalia redirent. Hic tantus pavor, tantaque consternatio, quam illis noster adventus attulit, argumento mihi fuit, miseros illos homines, à piratis & maritimis prædonibus, qui eos in fugam compulsos, sedes suas relinquere cogant, frequenter infestari.

7. Ædificia illorum & domicilia, valdè ruditer & nullo propemodum sumtu, è silice & sine ullius fumaris extructa sunt. Ignem in mediis ædibus excitant: in quarum una parte paterfamilias, cum totâ familia cibum & somnum capit: in altera, sub eodem tecto pecus stabulatur. Genus est hominum, ab omni civili cultu alienum. Lignis carent, sed eorum usum explent, cespites terreni & boum excrementum. Ali-

quid

quid leguminis, frumenti, avenæ habent: quarum rerum vectigal suo regi pendunt. Præcipuè verò piscatus exercent. Est enim in hac insula magna vis & copia piscium, quos ad solem & ventum exsiccatos induratosque reponunt. Cibos perquam sordidè paratos, sine sale comedunt. Habitus & vestitus, planè rusticano more, ad similitudinem Scotorum rusticorum est comparatus. Nummos viles & nullius precii possident. Religione nihil à Scotis differunt: habentque templa illorum templis simillima. Sed quoniam piscatores Anglicani, & ii qui in Islandia piscaturam exercent, horum mores vivendi que rationem melius depingere possunt quam ego, illis ipsis hæc describenda relinquo.

8. Postquam ex hoc portu egressi sumus (quid factum est d. VIII. Junij,) cursum perpetuò tenuimus inter Corum & Aparctiam, usque ad, III. Julij. Quo toto temporis spacio, tam raræ noctium tenebræ fuerunt, ut ne obscurissima quidem earum noctium impedire potuerit: quò minus & libros legere & tempus fallere pro suo libitu quisque nostrum potuerit. Quæ commoditas in tam longinquo itinere, tamque spatiolo & amplo mari navigantibus non parva est: præcipuè verò cum venti ab omni parte ingruunt, & undæ spumantes ultra solitum inflantur. Veruntamen hoc beneficium tam illustris noctis, non durat ultra sex hebdomadas in illis locis: nimirum tum duntaxat, cum Sol Tropico Cancrivi vicinus est. Verum ubi poli exaltatio est septuaginta aut octoginta graduum, ibi diutius durat.

9. Cum jam itinere sex dierum ab Orcadibus abessemus, toto illo mense, sine intermissione ingentes & proceras abietes, quæ maris undis agirabantur, & sine controversia ingentium torrentiū impetu evulsæ, & in mare præcipitatae erant, obvias habuimus. Islandi nulla alia materia ad calefaciendum utuntur, eamque in litore suo colligunt: crediderimque has arbo-

NAVIGATIO

5

arbores é novo orbe deferri æstu maris, qui à Favõnio in Subsolanum reciprocando excurrit.

10. Ad III. diem Julij ad Frieslandiam appulsi, ingentes glaciei insulas vidimus, quæ X. aut XII. leucis seu dimidiatis totidem Germanicis milliaribus, à nostri littoris latere abesse nobis videbantur: quarum quædam longitudine dimidia leuca, quædam plus minusque se extendebant, quantum conjectura assequi poteramus, oculorum enim sensus, eas vix XXX. aut XL. orgyias æquare judicabat. Certi verò de his nihil affirmare licet, præsertim cum in isto loco, maris profunditas tanta sit, ut nulli usui nobis bolis fuerit.

II. Nos quidem speraveramus fore, ut in his locis fragrantissimorum succorum, & liquorum suavissimo odore reficeremur, & avium dulcissimo cantu demulceremur, sicut in aliis regionibus & locis accidit, quæ sub temperatiore zona sunt. Sed spes nostra nos longè fefellit. Nam etsi mense Junio & Julio in has oras penetraveramus, tempesta tamen adèò aspera & difficilis fuit, ut vix asperiores difficilioremque navigantibus accidere posse existimem. Diversi enim, iisque asperrimi Boreæ flatus, grandine & nive commixti, usque adèò nos oppugnarunt, ut crederemus naturam rerum eversum & terræ cœlum mixtum iri: & ut paucis complectar, videbatur nobis æstas subita commutatione in hyemem conversa: quod, scio, incredibile propemodum & *ἄδοξον* videbitur illis, qui cogitant alias regiones Septentrioni proximiores (quales sunt quæ sub LXX. gradu jacent) multo esse temperatiores, quam ista sit, ubi poli exaltatio non excedit sexagesimum primum gradum. Glacies toto isto latere durat & perennat, non aliter quam vallum aut murus continuus, ut earatione propugnaculi vicem illi regioni præbeat, & eum qui accedere velit, summum vitæ discrimen adire cogat. Præfectus noster triduum integrum, instructis navibus, periclitatus

tus

tus est, an ad terram appellere posset: sed cum animadverteret, nulla ratione se voti sui compotem fieri posse, coactus est infecta re discedere & suum conatum in aliud commodius tempus differre.

12. Sunt præterea in tota illa acta excelsissimi montes, perpetua nive contacti, exceptis quibusdam jugis, quorum vertices aded sunt acuminati, ut in his nives hæere non possint, sed impetu & violentia ventorum impulsæ, ad terram deferantur.

13. Præterlegimus illud littus ita integro quadriduo, ut nullum indicium aut vestigium appateret, quo ex colligere possemus terram istam habitari. Vidimus quidem aviculâs aliquas, quæ propter tenebras & nebulas densas, quibus ista regio obnoxia maximè est, à terra aberrantes, in nostra navigia inciderunt. Unde conjecturam fecimus, terram illam habitabilem, & interius amœniorem ac mitiorem esse, quam foris prima fronte promitteret.

14. Ex eo loco solvimus a, d. VIII. mensis Julij. Ad diem XVI. animadvertimus terram, quam præfectus noster à prima sua navigatione vocaverat *Der Königin Borland* / hoc est, primam Reginae terram. Insula est, ut existimamus, proxima continenti subjunctæ, quam Americam vocant, & ex altero latere opposita insulæ, quam nostræ navis magister, insulam Hasleam vocabat, quæ valdè vicina est continenti Asiæ. Inter has duas insulas fretum est, à præfecto Forbissero Strictum cognominatum, per quod (ut opinio fert) navigare licet, in mare Australe, quod vulgò del Sur dicitur: etsi id nondum exploratum est.

15. Neque verò unquam adduci possum, ut credam ullam aëris temperiem, tantam sub isto coelo esse, quam diu sol per Septentrionalia signa incedit (quod spacium est dimidii anni & unius diei) quæ tam vastos & immanes glaciei agge-

D

res

NAVIGATIO

7
res (quos rectè excelsis & monstrosis montibus comparare
possis) rumpere & dissolvere queat, & inde has ingentes qua-
dras detrahat, quæ, ita ut dictum est, in mari fluctuant: præser-
tim cum maxima solis altitudo non excedat viginti tres gra-
dus & triginta scrupula prima. Potius itaque crediderim, a-
liunde id accidere, nimirum aut ab impetu & vi aliquorum
torrentium, aut minimum à violentia æstuum marinorum va-
riè reciprocantium. Sed ut rem in pauca conferam, tanta
frigora sensimus, priusquam istam terram attingeremus, ut ni-
si longitudo dierum aliud nos docuisset, uno momento &
ictu oculi, in rigidissimam asperrimamque hyemem nobis de-
lati videremur.

16. Verùm id nos omnium maximè attonitos habuit,
quòd primo nostro adventu, ex omnibus partibus nihil nisi
arduas & densas glacies conspiciere potuimus, ita ut primo a-
spectu aliud suspicari non possemus, quam freta ista ingenti
glacierum muro munita & conclusa esse: quæ res animos
nostros ad desperationem propemodum adegit. Sed præ-
fectus noster animi magni & fortis vir, cum in eas regiones
penetrare, & Deo benè juvante, iter hoc patefacere, licet o-
mnia pericula sibi proposita sciret, omnino decrevisset: adeò
militum suorum animos crexit & incendit, ut quàm ipse pro
Reginæ servitio & patriæ emolumento ad audendum paratus
esset, tam promptos alacresque ad sequendum eos redderet.
Itaque cum duobus myoparonibus, quos secum ea de causa
adduxerat, bis secundum littus orientis & insularum adja-
centium, ulro citroque trajecit. Interea navis & duo aphra-
cta, ne à glacie ipsis periculum esset, in alro se tenebant.

17. Interim dum præfectus noster terram illam inqui-
reret, & ripæ appropinquaret, aliqui ejus regionis incolæ,
conspiciendos se nobis exhibuerunt, saltantes & cum clamo-
re ineptis & gesticationibus tripudiantes, quæ nos admira-
tione

trione suspensos tenuerunt. Præfectus nihil non tentavit, omnemque lapidem movit, ut eos ad se alliceret, omnis generis blanditiis demulsos: donaque obtulit illis, cultellos & alias ejusmodi nugas ac apinas tricasque. Verum tam suspicaces, cauti & versuti erant, ut nihil e manu nostra accipere vellent, signisque quibusdam demonstrarent, ut si quæ illis donare vellemus, in terram exponeremus. Quod cum fecissemus, dona nostra accipiebant, & loco permutationis aliquid contra suarum rerum relinquebant: alia ratione, nullam nobis fidem habituri erant.

8. Tandem duo ex illis, positis armis, contra præfectum veniebant, qui vicissim ad illos properavit, suisque ferio mandavit, ne se commoverent: statimque omnibus amicitiae & benevolentiae signis, recta ad eos ire perrexit, id agens ut alterum ex illis in suam potestatem adduceret. Sed illi nullo modo eum expectare sustinuerunt, seseque celerrime in fugam conjicientes, resumptos arcus firmare, & in præfectum sagittas emittere coeperunt, nullo metu nostrorum, qui ad eosterrandos præstò erant. Veruntamen etsi sedulo sibi caveant, duos tamen ex illis cepimus, quorum alter nobis elapsus est, alter captivus permansit: ex reliquis verò plurimi vulnerati sunt.

19. Illi, quos præfectus noster, ad præsidium & tutelam, nostræ navis & duorum aphractorum reliquerat, interea dum is regionem illam & insulas à latere ripæ orientalis adjacentes inquit: à procellis & impetu maris ita oppugnati fuerunt, ut vix evalerint, timuerintque, ne in altum delati, præfectum nostrum, qui parum commeatus secum habebat, e conspectu dimitterent. Quod ne ipsis accideret, tempestatem ingentem, quæ circa mediam noctem illis supervenit, & furiosam oppugnationem, qua à glaciibus vastis & ingentibus oppugnabantur, magno animo sustinuerunt: adjuti noctis

D. 2. clari-

NAVIGATIO

9 claritate, quæ hoc tempore perpetua erat: & industria dexteritateque præfecti tormentis, qui artis nauticæ peritissimus erat.

20. Postridie (qui erat XIX. Julij,) præfectus ad nos cum læto nuntio rediit. Affirmabat enim, ingentes opes post illos steriles & desertos montes latere. Spes igitur illa, qua tam immensos auri thesauros jam planè devoraveramus, ingentem nobis lætitiã attulit; omnemque sensum malorum & laborum, quos perpeffi eramus, ex animo nostro delevit: metumque ac cogitationem periculorum, quæ præterita nocte adieramus, ademit. Nihil igitur aliud spectabamus, quam ut angore & animi tristitia omissa abjectaque, quàm primùm sitim auri expleremus, & cupiditati nostræ infinitæ, quocunque modo satisfaceremus, vix tantas spes animo capientes, existimantesque vix fieri posse, ut tantum desiderium nostrum, ulla auri quantumvis divite vena, satiari posset.

21. Quatriduo post nostrum, ad fauces & angustias ejus transitus appulsum, Zephyrus & Corus, glacies hinc inde dispergentes, aditum & transitum nobis ampliorem latioremq; effecerunt, ita ut ad XIX. diem dicti mensis, sine ullo impedimento ingressi simus. Sequente die, cum præfectus noster lato occidentale, bolide demissa exploraret, amœnum locum pro nave & duobus aphractis, quæ adducta erant, & ad permanendum in anchoris idoneum & tutum deprehendit. Omnes igitur vivi & sani appulimus, uno excepto, qui morbo consumtus est. Hanc stationem appellavimus Jacmans Sonde, hoc est fauces Jacmanni. Sunda enim vocabulum est angustas maris fauces indicans.

22. In summa, qui in has regiones navigare velit, is secum ita rationem subducat, ut cogitet, non solum per ventorum asperimos & impetuosos turbines & maris fremitus terrificos: sed etiam per insulas plurimas & montes glacie concretos, planeque horrendos visu, sibi navigandum esse. 23. In-

23. Interea dum in illa acta naves nostræ in ancoris stabant, observare eas diligenter cogebamur, & perpetuò contris, longuriis & remis machinisque ingeniosis amoliri & depellere magnos cumulos glacierum, quæ in frustra prægrandia & quadras ingentes divisæ, hinc inde secundum æstus maris, contra nostras naves, non sine periculo fluctuabant.

24. Præfectus noster, cum diligenter perlustrasset & obisset terram illam, quæ Americæ subjecta continens est, nihilque votis & optatis suis dignum reperisset, abiit cum duobus aphractis parvis, versus marginem orientalem, quæ continens est, Asiæ subjecta & vicina; ibique navem, quoad ipsi commodum videretur, reliquit.

25. Lapidés illius continentis versus Americam, radiis solis percussis, ita lucent & scintillant, ut aurci videri possint. Sed hic quoque verum, deprehendimus esse vulgatum proverbium, quo dicitur: non omnia esse aurea, quæ auri colore luceant. Nam spe nostra frustrati, invenimus pro thesauro lapides splendentes.

26. In hac ripa occidentali invenimus piscem mortuum, qui undis maris agitabatur, & in rostro unicum cornu rectum gerebat, longitudine unius ulnæ cum semisse. Cornu autem intus cavum erat, & superiore parte fractum. Quidam ex nostris injecerunt in id araneas, quæ è vestigio moriebantur. Itaque nobis videbatur esse monoceros marinus. Et sanè experti postea sumus, easdem vires & qualitates habere, quas monocerotis cornu habere dicitur.

27. Posteaquam præfectus noster, idoneam stationem pro navibus invenisset, & auri tantum quantum volebat collegisset: misit nostrum magistrum cum aphracto, ut navem adduceret. Cumque bolide exploraret locum, quem invenerat cum oram occidentalem legeret, animadvertit procul, duo tentoriola, pellibus balenarum tecta, in eoque paucos ho-

mines: qui quàm primùm nos conspexerunt, in fugam effusi, in montes se præcipites contulerunt. Itaque magister navis nostræ, ad tentoria illa perrexit, & cum in his aliquot cultellos, tintinnabula, specula & alias ejus generis apinas reliquisset, discessit relictis omnibus rebus, quas ibi invenisset, excepto uno cane, quem secum ad navem abduxit.

28. Eodem die, consilio habito, constituimus omnia experiri, ut barbaros istos mitigaremus & ad nos alliceremus: aut ad minus aliquos exciperemus, ut ex iis, si fieri posset, cognosceremus quid nostris hominibus factum esset, quos superiore anno amisissimus.

29. Cum ejus rei gratia, ad eum locum, ubi tentoria vidimus, accessissemus, animadvertimus eos tentoria loco movisse, & ad littus in angulum, qui in mare excurrerat, transtulisse: ut si aliqui, qui se persequerentur, supervenissent, in navigiola sua se conjicere & fuga salutem consulere possent. Quo animadverto, nostros in duas cohortes divisimus, & circumdato monte, in quem se contulerunt, cum impetu in eos irruimus. Verùm quàm primùm nos ipsis visi sumus, rectà ad navigia sua, maxima parte remorum relicta, confugerunt: cumque naves essent ingressi, enavigarunt totum illud littus, ubi nostri myoparones illos consecuti, ut in terram se præcipitarent, coegerunt: quod sanè non fecissent, si illis omnium remorum suorum copia fuisset, & frustra tempus in illis persequendis consumsissemus.

30. Quamprimum in littus exscenderunt, furioso impetu cum arcibus & sagittis suis, in nostros irruerunt: sed nos nostris telis complures illorum sauciavimus. Cum igitur se vulnerari cernerent, ex alto se in subjectum mare præcipites dederunt & se submerserunt, nihil nisi hostile de nobis timentes: cum nos salutem potius illorum nobis propositam haberemus, si modò nostræ fidei se credere voluissent. Sed, ut

gens

gens omnis civilitatis & humanitatis experta, & misericordiae in extremis periculis ingnara, remedium à morte petebat, seque immitibus maris undis submergere, quam in nostram misericordiam confugere malebat. Alii cum viderent, quoniam res suorum sociorum recidissent, statim montes occuparunt. Duæ tamen mulieres, cum fuga elabi non possent, loco vectigalis remanserunt: una propter senectutem, altera propter onus infantis quem gestabat. Ista vetula tam deformis & turpis erat, ut nobis horrorem incuteret, suspicabanturque nostri homines, eam esse veneficam, quæ causa fuit, ut illa dimissa, juniorem cum infante retineremus. Hunc locum appellavimus Blondi ponit, hoc est, angulum sanguinis.

31. Verum enimverò, cum cognovissemus barbarorum istorum furias & crudelitatem, & quod nulla amicitia illos nobis adungere possemus: constituimus, inviti & præter voluntatem nostram, deinceps severius cum illis agerere: ideoque reversi, omnia vastavimus, quæ in ipsorum tentoriis erant, statimque nos in nostras naves recepimus.

32. Divitiæ ipsorum, nec in auro, nec in argento, nec in gemmis, nec in tapetibus consistunt. Lintres habent pellibus balenarum & cervorum tectas. Canes ipsorum similes lupis sunt: nisi quòd omnes ferè nigri sunt. Habent & aliam supellectilem, sed quam curare operæ precium non sit.

33. Tandem cum in isto occidentali latere, quod Americae subjectum & continuum est, ferè quindecim dies in ancoris stetissemus: tertio die Augusti discessimus, & quarto ejusdem, nostrum præfectum in littore orientali invenimus: ibique bolide missa terram invenimus, quam Annam Warvickan à nomine Comitissæ appellavimus.

34. Nostro præfecto placuit, in hac insula, naves & duo aphracta onerari, lapidibus mineralibus quos invenisset: ut
hoc

NAVIGATIO

13

hoc, quasi symbolum primæ & secundæ navigationis solveret, eosque, qui vitam suam in hac expeditione periclitati essent, pro meritis suis remuneraretur. Tot laboribus exhaustis, divino beneficio, incidimus tandem in auri tantam copiam, tantumque thesaurum, ut imitati diligentiam nostri præfecti, à primo die Augusti, ad XXII. invenerimus & terrestri itinere adduxerimus, ducenta dolia, quas Tonnas vocant, existimantes, hoc pondus satis esse, ad navem nostram & duo aphracta oneranda: sperantesque fore, ut Deo benè fortunante, & Regia Majestate permittente, in posterum plus lucri faceremus, ex tali beneficio, quod regionis illius septentrionalis viscera, quæ hucusque incognita & abstrusa erant, nobis pollicerentur.

35. Interea dum commoramur in illa insula, aliqui regionis illius incolæ, alio atque alio tempore, secundum littus, sed è longinquo se nobis conspiciendos dabant. Noster itaque præfectus, cupidus cognoscendi, quid cum illis, quos in prima navigatione amisisset, actum esset: sumtis secum paucis, quorum præsidio uteretur, ad eos perrexit, & per signa, quid sibi vellet, ostendit. Illi quoque ipsi, primo adventu, signis quibusdam nobis indicabant, tres de quinque illis nostris adhuc vivere, & se petere atramentum & papyrum, quæ ad illos deferrent: se intra triduum aut quatrimum redituros: nos verò credebamus, fore ut eos quoque secum adducerent. Significarunt etiam nobis, se Regem habere, qui vocaretur Cacoughe, qui à servis succollantibus gestaretur: hominem esse quadratum & robustum, qui que longitudine & crassitie, longissimum robustissimumque quemvis è nobis excederet.

36. Nos itaque papyri folium, atramentum & calamos illis dedimus: quæ tamen de nostris manibus accipere noluerunt: sed in terram poni iussa, nobis discedentibus sustulerunt. Idem perpetuò sciebant cum aliquid cum ipsis permutare vole-

volebamus, relinquentes tot res de suis, quot nobis in compensationem earum, quas à nobis accepissent, dare volebant. Quæ res argumento nobis fuit, illos commercia agitare cum aliquibus populis vicinis, aut ab ipsorum regione hos non procul esse distitos. Quattiduo post, aliquot ex barbaris reversi sunt, sed non eodem loco quo illos vidimus: quæ res, principio nostrum præfectum summa lætitia affecit, quum speraret fore ut hac vice aliquid de suis audiret. Itaque sumto navigio & sociis aliquot, ad eos perrexit. Illi quam primum præfectum conspicati sunt, in gaudium effusi, signo dato monuerunt, ut ad angulum quendam insulæ illius appelleret, in quo in insidiis ingentem suorum turbam collocarant. Noster verò præfectus dolo intellecto, noluit diutius ibi hære, signoque illis dato ad suam navem reversus est.

37. Cum aliquando præfectus noster littus illius regionis cum duobus myoparonibus legeret, ea de causa, ut in reditu res suas melius & tutius disponere posset: accidit ut conspiceret eminus tres candidos, qui tamen non minus astuti erant quàm nigri ipsorum socii: innuentes nobis ut ad se accederemus. Præfectus noster perpetuò sperans, aliquid se posse de suis cognoscere, appropinquavit littori, sed animadvertit majorem numerum eorum esse, quam aliàs fuisset, qui se post cautes & colles occultarent. Hi tres plani, qui personam impostorum egregiè sustinere noverant, omnibus modis id agebant, ut nos é navi egessos ad se allicerent. Cum autem nos non moveremus, nec blando vel vultu vel termone illos exciperemus, diligentius nobis innuere ceperunt, simulantesque se nobis esse amicos, tres se solos & inermes esse monstrabant. Cum verò cernerent hæc omnia se frustra tentare, unus ex illis nobis obtulit carnem, quam posuit in ora littoris, existimans, se hoc bolo nos allecturum & persuasurum, ut in-

E

ter-

terram egrederemur, ut exinde nos comprehensos, cibum suum facerent. Sed hanc illorum astutiam facile subodorati, unum illis projecimus, cui infixerunt carnem, eamque ad nos pertractam, obtulimus viro & mulieri, quos ceperamus: qui cibus, quoniam nostræ vivendi rationi nondum assueti erant, illis valde gratus accidit. Sic barbari isti, quanquam se valde callidos & astutos existimarent, sua tamen spe & opinione frustrati sunt.

38. Verum enimverò, his minimè contenti: accidit ut unus eorum, qui se claudum & elumbem simulabat, littori paulatim appropinquaret, & quasi se pedibus sustinere non posset, sicubi iter impeditum aut difficile erat, socii humeris se injiceret. Tandem cum ad littus venisset, & in terra confidisset, socii ipsius, ipso solo illic relicto, abierunt, existimantes fore, ut nos ad eum capiendum veniremus. Sed præfectus noster, qui facile intelligebat, quid monstri hic aleretur, jussit, quendam ex militibus, glandem è bombardâ, versus hunc barbarum mittere: quo factò, cum arena & glarea in illius oculos insilirent, in momento in pedes se coniecit, & instar vertagi, ne expectatis quidem sociis, qui sibi suppetias ferrent, ocissimè se eripuit, & ad suos se contulit: qui cum se occultassent, eodem momento, cum arcubus, sagittis, telis & fundis, in apertum se dederunt. Noster præfectus, quadraginta circiter glandes, et tormentis manuariis mitti jussit, quibus complures vulnerati sunt. Atq; hæc unica ratio est, eos in posterum in metu continendi, quando quidem benevolentia adjungi non possunt.

39. Hoc totum est, quod de nostris sociis, perquirere potuimus, & hoc responsum est, quod ad litteras suas, præfectus noster accepit. Sed ex his callidis & malitiosis technis, facile intelligi potest, quæ natura sit horum barbarorum, quos toties periclitati sumus. Existimamus autem has technas, illos
 usur.

usurpasse ideò, ut recipere per eas possent, suos populares, quos ceperamus.

Secunda pars.

MORES, VITA, VICTVS,
habitus, horum populorum.

I.

BArbari isti, qui in illa regione habitant, sunt valde magno corpore, bonæ proportionis, colore adusto & simili nostrorum rusticorum, qui ut vitam sustentent & victum comparent, in locis ardori solis expositis perpetuò laborant.

1. Capillos ferunt satis longos, & in extremo eos radunt lapide acuto aut instrumento instar cultri facto. Mulieres prolixos crines alunt & duobus nodis laxis constringunt, qui illis in oculos incumbunt, secundum bina tempora: quod reliquum est, nodo adstrictum, in cervicem rejiciunt. Quædam ex his, acicula cutem scarificant, lacerantque mentum, frontem & anteriorem manuum cutem, postea colorem certum cæruleum, qui diu in his cicatricibus durat, superinducunt.

7. Cibo suo, vel carniū vel piscium, crudo utuntur: nisi quod aliquando sanguine & pauca aqua, (qua postea pro potu utuntur) coctum comedunt. Inopia aquæ utuntur glacie, quæ æquè dura est ac lapis, qua tamen ita delectantur ac si saccharum esset.

4. Deficientibus aliis cibis, manibus herbas regionis, in qua degunt, evellunt, easque devorant, non quidem delicatè apparatus, acetarii instar, ad acuum excitandumque lan-

guentem stomachum: sed sine sale, oleo & aceto, & illotas: easque prorsus ut bestiae rationis expertes ad sedandam famem devorant. Nullus illis usus mentarum, scamnorum, sedilium, aut mapparum. Vice mantilium ad extergendos digitos lingua utuntur.

5. Canes ipsorum, ut diximus, lupos referunt, quos sub jugum missos aut numellis inclusos (ut apud nos boves aut equos helciarios) & trahere junctos, onera rerum sibi necessariorum supra glaciem vehere cogunt: cumque nullus eorum amplius usus est, eos maectant & devorant.

6. Vestes gestant ex pellibus ferarum quas occiderunt, consutas ex earundem nervis vice filii. Omnibus feris, quas capiunt, pelles detrahunt, ex quibus conficiunt certum genus vestis, quo hyemis rigorem & frigus, quod illis ferè perpetuum est, arcant.

7. In vestitu suo gestant capitium seu cucullum & caudam, quae illis inter pedes dependet, quam ei donant, cui gratificari, aut singularem amicitiae & benevolentiae significationem dare volunt.

8. Non solum viri, sed & foeminae gestant femoralia angusta & stricta, quae integra & sine ulla partis anterioris scissura, à medio corpore seu lumbis ad genua usque se porrigunt. Tibialia verò ex pellibus pilosis constant, quarum pilos ad pedes intrò vertunt: & bina aut terna paria conduplicata gestant, praecipuè foeminae. His caligis recondunt cultros si quos habent, acus item, aciculas & alias nugas quae illis usui esse possunt. Os quoddam praelongum tibialibus immittunt, quod illis à calce ad genua porrigitur, ad quod extendunt tibialia, & ea affigunt uncino, qui in summo ossis est, quo utuntur loco periscelidum, ne tibialia decidere queant.

9. Magna solertia pelles cum pilis parare sciunt, quas & plicatiles reddunt. Hyeme pilos intrò ad pedem: aestate
toras

foras vertunt: neutro tempore aliis quàm pelliceis istis vesti-
bus utuntur.

10. Feris, piscibus & animalibus, quæ in venatu capiunt,
pro cibo, potu, vestitu, ædibus, lectis, caligis, calceis, filis, ve-
lis navium, & aliis rebus necessariis utuntur: in summa, o-
mnes divitiæ ipsorum in his rebus consistunt.

11. Habitant in tentoriis ex pellibus balenarum factis,
quæ quaternis ramis abiignis quadratis & in summo instar ca-
preolorum fastigiatis & conjunctis, ceu tigillis sustinentur.
Pelles ipsæ, quæ illis abiignis tigillis injiciuntur, nervis consutæ
sunt. Portæ seu ingressus tentoriorum, semper versus meri-
diem aut solem spectant.

12. Habent & aliud genus tentoriorum, quod ex una
pelle factum est ad arcendas pluvias, erectum lapidibus aut
ossibus balenarum. Horum ostia similia sunt præfurniis: sed
cum in his tentoriis non habitent, existimo eos his uti ad te-
regendum se, cum piscatum aut venatum exercent, eaque il-
lic relinquunt quoad necessitas postulat.

13. Arma illis sunt arcus, sagittæ, tela, fundæ. Arcus
ligneos habent longitudine ulnæ, quos nervis exterius vinci-
unt firmissimè, sed sine glutino. Chordæ arcuum item ex ner-
vis sunt; sagittæ ex tribus partibus constant, nec duos quadran-
tes longitudinis habent: pennisque duabus alatae & ossibus in-
feriore ac superiore parte armatae sunt. Tres differentes culpi-
des jaculis suis præfigunt: quarum una est lapidea aut ferrea,
cordis figura: altera ossea cuspide hamata: tertia etiã ossea, sed
anceps & utrinque acuta. Veruntamen nisi è propinquo e-
mittantur, graviter accidere non possunt. Duorum gene-
rum habent jacula: quorum unum in summo habet multas
osseas furculas, sicut & in medio, habentque certum quod-
dam genus instrumenti, quo illas vibrant & emittunt dexter-
rimè: alterum est multò majus & fortius, habetque osanceps,

quod utrinque incidit instar gladii; existimoque hoc illorum nocentissimum telum esse.

14. Duum generum naves habent; unum corio intectum, & multos ligneos circulos intus habens, valde affabre factum est. Eius generis, unum quodque potest capere XVI aut XVII homines. Vela bene tenuia & consuta sunt, ex visceribus animalium quæ occiderunt. Alterum factum est instar radii textoris: quod unius tantum hominis capax est, unoque tantum remo indiget.

15. Prædictis instrumentis & machinis, utuntur in piscatu, venatu & feris capiendis: sed de ratione & modo utendi, nihil certi affirmare possum.

16. Non existimo ordinariam illis sedem & domicilium in his locis esse, ad quorum frigora repellenda, ædificia ista & vellitus ejusmodi non sufficerent. Adhæc in eo loco, ubi casulas istas vel potius vulpium latibula vidimus, nullum vestigium semitæ aut tritæ viæ apparuit, aut ullum aliud indicium, quo colligi possit, an habitaretur illa regio, an minus. Et sanè videntur mihi, cum in æstate piscationem aut venationem exercent, illa absoluta, uno in loco, mutare sua tentoria & in alium locum transferre: cumque tantum victus, quantum hyemi transigendæ sufficit, acquisiverunt: redire in eum locum, ubi suas sedes habent: idque sterilitas terræ me credere facit.

17. Ferrum quoddam habent, quo jaculorum cuspides fabricant, item parvos cultros, & alia utensilia & instrumenta, ad laborandum in suis navibus, quæ tamen sunt inhabilia, & tractatu difficilia, atque ad usum inepta.

18. Credo, illos commercium exercere, cum aliquibus populis, cum quibus, pro ea re qua abundant, ipsi ferrum permutando accipiant. Valdè delectantur, rebus splendidibus & tinnientibus,

19. Qua-

19. Qualem religionem colant, quam Dei cognitionem habeant, aut quæ idola adorent: pro certò dicere non possumus. Credo illos anthropophagos esse, hoc est, vesci carne humana. Vescuntur quoque morticinis & piscibus mortuis, etiamsi foetorem cadaverum referant.

20. Nulla bestia aut reptile venenatum aut noxium hic reperitur, exceptis quibusdam araneis: quod multi, pro signo auriferæ regionis habent. Verum, muscas quasdam parvas, alit illa regio, quorum morsus tam acer est, ut locus ab ipsis admorsus, in continenti intumescat.

21. Innuebant nobis signis quibusdam, sibi vicinos esse aliquos populos, qui in fronte & aliis corporis partibus, laminas auro splendentes ferant.

22. Regio hæc angusta & in utroque latere valdè est excelsa. suntque ibi montes & rupes, nivibus profundissimis tectæ. Parum herbarum, quæ muscum arborum referunt, producit, nulla ibi ligna sunt. Et ut in pauca conferam, nihil hic crescit, ne radicum quidem, aut aliarum rerum, quæ aliis, quàm ipsis qui ibi nati sunt, utiles esse possint. Sunt quidem ibi cervi multi numero, quorum pellis, a sinis nostris similis est: caput verò & cornua, longè excedunt magnitudinem eam, quæ in nostris cervis cernitur. pedes eorum, magnitudine æquant pedes nostrorum boum, suntque crassitie octo pollicum. Sunt etiam ibi lepores, lupi, ursi marini, & omnis generis feræ.

23. Sicut autem regio sterilis est, ita & homines stupidi, tardi & sine omni ingenio sunt. In terra colenda & tractanda se non exercent, sed contenti sunt rebus, quas ea sponte producit. Venatione vivunt, & ferarum carne cruda vescuntur. Potus est illis, sanguis ferarum calidus, nec aliud illis curæ est, quàm ut ventrem expleant: in eoque uno sita est, ipsorum felicitas & summum bonum.

24. Ex

24. Ex multis conjecturis apparet, sæpè magna fulmina incidere, & terræ motus fieri in hac regione. Apparent enim saxa montium & rupium loco motarum & hinc inde disperfarum disjectarumque, miris & præternaturalibus modis: id quod, ut ego existimo, violento terræ motu accidit.

25. Nulli fluvii, nullæ ducis aquæ scaturigines, in hac regione apparent: excepta aqua ex nive liquefacta & solis vi ac calore resoluta, qualis in æstate ferè esse solet: alterius aquæ nullum vestigium apparet. Imo diligentius consideranti non videtur ibi aqua aliqua esse posse. Nam violentia frigoris, quæ in his regionibus quovis tempore summa est, ita concludit terram, ut scaturigo aquarum erumpere nulla possit, sicut aliis in locis contingit, ubi scaturigines ille in rivulos abeunt, qui levi murmure per saxa & crepidines in superficie terræ decurrunt. Quin illa quoque æstiva aqua, ex nivibus liquefactis de montibus destillans, posteaquam in terram se diffudit, uno in loco collecta stagnum efficit, quod tamen statim à terra absorbetur. Cujus rei unica causa est glacies illa, quæ his in locis tam densa est, ut ubi sicciior terra apparet, ibi ea interius usque ad quatuor aut quinque orgyias glacie concreta deprehendatur: quin & saxa cum glacie tam arctè cohærent, media etiam æstate, ut nullo modo, nullaque vi divelli possint.

26. Illud itaque efficitur, ut per causas jam commentoratas, cursus & scaturigines aquarum impediti, quò minus è terra emergere possint, aliò cogantur se vertere, perque venas suas redire, ut in mare exeant, propter summum illud frigus, quod tamen calori in terra contento incrementum præbet, ut ad alenda omnis generis metalli sufficiat.

Ter-

Tertia pars.

REDITVS DOMVM.

I.

Postquam navigia nostra, divite illa vena nuper inventa oneravimus, constituimus relicta illa regione domum redire. Solvimus igitur oram ad quartum diem Augusti, læti ac gaudio ob rem tam prosperè gestam exilientes. Hæc enim summa nostri desiderii erat, certò illam regionem cognoscere, & quam commoditatem utilitatemque præberet, explorare.

2. Omni contentione & studio navigandi elaboravimus, ut ad diem XVII. Septembris Angliam attigerimus, & tandem in portum Milfordensem pervenerimus, ubi præfectus ad salutandam Regiam Majestatem, & ut cognosceret ab ea, in quo portu naves appellere vellet, à nobis discessit.

3. Postquam ad Regiam Majestatem pervenit, incredibile lætitia est exceptus: cumque amplissimè de sua navigatione retulisset, iustus est à Regina, naves & quæ in his essent, Londinum regni metropolim adducere. Quo factò, cum ad fluvium Tamesim pervenissemus, summa gratulatione & maximo gaudio excepti fuimus.

4. Sylvestris ille & mulier cum infante, quos ex illa barbara natione adduximus, Reginæ fuerunt oblati: omniumque præcipua expectatio erat, fore ut in adventu suo, aliquos insolitos gestus ederent: sed suo more semper quietos se ostenderunt, nec ullum mutatae mentis signum dederunt, nisi quod admiratione tangi videbantur, ex insolito hominum conspectu,

F

S. Si

5. Signis quibusdam & ore etiam significarunt, viri nomen esse Calichoe, mulieris Egnoge, & infantis Nutioc.

6. Unæ illæ delitiæ & ludi, quos hic sylvestris edidit, cum esset Bristovii, hi fuerunt, quod cum videret tubicinem præfecti nostri equum conscendere, idem facere volebat, sed planè contrario modo, facie ad caudam conversa. Delectari autem maximoperè visus est, cum equum crura in sublime jactare cerneret.

7. Quamdiu vixit, Regina ei permisit, ut omnis generis aves liceret illi in flumine aucupari, etiam cygnos, quorum tanta in Tamesi copia est, ut totus propemodum ab his congregatur. Alioqui sine permisso Reginae, sub poena suspendii id nemini licet.

8. Alebantur hi sylvestres, suo more & consuetudine, carne scilicet cruda. Accidit aliquando ut occiderent damam, eam devorarunt unà cum visceribus & excrementis.

9. Non potuere in vita diu conservari. Nam brevi post adventum nostrum vir & mulier mortui sunt, relicto infante XIV, aut XV. annorum.

10. Nobis quidem Deus Opt. Max. ita sua gratia affuit, ut non nisi duos è nostris amiserimus, quorum unus morbo victus è vita decessit: alter è navigii foris, procellæ vi impulsus, in mare decidit, ubi piscibus esca factus est.

11. Duo quoque aphracta in nostro reditu aberrarunt, unum ad XXVII. mensis Augusti, alterum ad XXXI. idque propter tempestatem & tenebras, quæ tum inciderant. Veruntamen alterum Bristovii Dei beneficio appulit: alterum verò, quod Scotiam versus iter tenuerat, ut Jermutham iret, postea non comparuit.

12. Atque hæc summa est earum rerum, quæ nobis in hac nostra navigatione memoratu digniores occurrerunt; cætera tempus docebit, cum ulterius progredi, Regiæ Majestatis jussu nobis licebit.

13. II.

13. Illud ad extremum addere placuit, ex hac Forbisseri navigatione, quam in has Septentrionales regiones suscepit, intelligi posse, quanto perè veteres à vero aberrarint, qui duas zonas, circulis polaribus inclusas, ob ingens & perpetuum frigus, cœlique asperitiam intemperiem, inhabitabiles esse crediderunt. Nam nos, Dei beneficio planè diversum asseverare possumus, nimirum non solum habitabiles, sed etiam habitatas esse ab hominibus, licet sylvestribus, bardis, stupidis, indomitis, ac vero rationis usu carentibus. Et quanquam illæ Septentrionales regiones, perpetuis nivibus & glaciibus obductæ sint, solisque radii ob debilitatem, & quia à terra non refringuntur, illas dissolvere non possint: nihilominus tamen Deus Opt. Max. qui dedit hominibus terram inhabitandam, sua infinita & admiranda bonitate & potentia, eas quoque regiones, quæ falsò habitari non posse credebantur, ita temperavit, ut homines ibi durare possint: eaque illic germinare, crescere & provenire jussit, quæ hominibus & animantibus illic degentibus, ad vitam sustinendam necessaria & utilia essent.

Finis navigationis Forbisseri.

ANNOTATIONES.

Pag. 1. Num. 2. Catainam.

CAtaina amplissimum Magnæ Tartariæ regnum est: quæ per vastissimas & latissimas Orientis solitudines, ad utrumque Oceanum Orientalem, ex una parte, ex altera ad Tanaim & Persidis ac Turcorum regnum extensa, utramque Scythiam & multas alias terras, ut Sericam, Ariam, Sinarum regionem, ad quam Lusitani accedunt, complectitur. Principem totius generis Magnum Chamum nominant. Regia sedes est civitas Gombaleschia, cujus ambitus duode-

F 2

ginta

ginta millia passuum habere perhibetur, hoc est, septem miliaria Germanica. In eadem est urbs Quinsea, cujus ambitus (ut M. Polus Venetus scribit) superat centū millia passuum, habetq; 12000 pontiū tantæ altitudinis, ut naves onerarias explicatis velis facilè admittant. Quod Bodinus fabulosum putat.

Pag. 2. Num. 2. America. America dicitur novus orbis, ab Americo Vesputio navigationis duce detectus. Americus enim ille, post Columbum Genuensem, anno 1497. iussu Regis Castiliæ, eam regionem ingressus est. Unde Adolphus Mekerchus.

Inferiore solo, quam cernis, America dicta est:
 Quam nuper vectus pelago Vespucius audax
 Virapuit, tenero nympham complexus amore.
 Illa oblita sui, castiq; oblita pudoris
 Nuda sedet totum corpus, nisi vitta capillos
 Plumea vinciret, frontem nisi gemma notaret,
 Ambirent teretes nisi tintinnabula suras.
 Lignea clava olli in dextra: qua macerat obesos
 Atq; saginatos homines, captivaq; bello
 Corpora, quæ discissa in frustra trementia, lentis
 Vel torret flammis, calido vel lixat ahenis.
 Vel, si quando famis rabies stimulat mage, cruda
 Et jam cæsa recens, nigroq; fluentia tabo
 Membra vorat, tepidi pavitant sub dentibus artus,
 Carnibus & miserorum & sanguine vescitur atro.
 Horrendum facinus visu, horrendumq; relatu.
 Quid non impietas designat barbara? quid non
 Contemptus Christi?
 Aspicias in læva foedatum cæde recenti
 Humanum caput. En arcum celeresq; sagittas,
 Quæis solet, adducto dum flectit cornua nervo,
 Vulnere certa viris, certamq; infligere mortem.

Mox

Mox defessa hominum venatu tradere somno
 Membra volens, lectum contextum rarius, instar
 Reticuli, gemino à palo quem fixit utrinq̄;
 Conscendit, textoq̄; caput reclinat & artus.

Pag. 3. Num. 5. Londino. Londinum, à C. Cæsare Trinobantum (ut plures existimant) nuncupatum, totius Britannia regia, multarum gentium commercio nobilitata, exculta domibus, ornata templis, excelsa arcibus, & denique rerum omnium copia atque opum affluentia valde mirabilis. Invehit in eam, totius orbis opes, ipse Tamesis fluvius, statis horis Oceani æstibus superbus & tumidus, & onerariis navibus, ab ostio per sexaginta millia passuum ad urbem tuto semper & præalto alveo navigabilis. Ripas undique peramœnæ villæ, prædiis atque nemoribus distinctæ passim exornant: ab inferiore, scilicet parte, Regia domus Grinvicia, ita Anglicè à viridariis appellata: & in superiore Prætorium nomine Ricc-mundum; in medio autem nobilis structuræ exurgit Westmonasterium, ab occidua parte urbis, foro judiciali ac Petri templo, Regum sepulcris exornato, longè clarissimum: atque item vigesimo lapide à Londino, regium castrum Vindosoriæ, secedentis regis peramœna sede, aliquotque regum sepulcris & Garetteriorum sodalium cerimonia percelebre. Olores autem agminatim, læto occusu & festivis cantibus subeuntes classes excipiunt, ac undique retia siluris atque salmonibus expanduntur. Jungitur ad urbem lapideo ponte, structura mirifici operis, nec ullis imbribus augetur, cum unis tantum æstibus intumescat. Aulæ & foro Gallicus sermo familiaris est, adeò, ut ad nobiliores etiam foeminas perveniat.

Pag. 6. Num. 14. Mare australe. Australe pelagus hic intellige, non quo rectè in Austrum navigatur, aut quod polo Antartico subest. Sed cum Indica continens duplici utrinque Oceano alluatur: qui in Meridiem & Occidentem vergit,

Australis & vulgo Mare del Sur: qui in Orientem & Septemtrionem, Septemtrionalis appellatur, vulgò Mare di Tramontana. Verum mare illud Australe, Vasco Nunez Valboa primus reperit, moxque eius oræ præfectus designatus est.

De Septemtrionali maritimo in Tzinam itinere, observationes, natae ex colloquio cum doctis Geographis, hac de re instituto; in Amici gratiam adjecta.

I.

Barentsen, Hutsons, Pontani & aliorum nota est sententia, qui impossibilem hanc navigationem esse negant. Neque hanc prolixè repètere, neque rationes hujus sententiæ examinare in præsentì animus est.

2. Ex relatione Russorum quorundam colligere licet, illam esse possibilem, si minoribus navibustentetur. Quidam in Siberiam antè aliquot annos relegati, terrestri & maritimo itinere in Tzinam profecti sunt, sed per insulas aliquot & fluvios, non verò per vastum illud Septemtrionale & Tartaricum mare, in quo *frigus iners habitant, pallorq;, tremorq;, & jejuna fames*: quæ mala, in Novam Zemlam navigantes experti sunt.

3. De freto Anian & promontorio Tabin, utrum dentur, nec ne: nihil certi afferri potest. Non desunt, qui fretum Anian omnino dari negent, terrasque Asiæ & Americæ Septemtrionalis cohærere dicant. *Hos, quia experientia testimonio refutare non possumus, in medio rem relinquimus*, inquit Bertius, in B. O. T. De loco quoque promontorii Tabin, manet controversia, diversas Geographorum tabulas conferenti obvia. Non sine ratione quidam mirantur, cur tam diu investigatio freti Anian, quæ ex Indiâ Orientali in Septentrionem institutâ navigatione inchoari potuisset, dilata sit.

4. Via

4. Via per fretum Hudson, Davis, & Forbifferi; perque Buttons, Baffins & Smits Bay, sinumque Munkii, per Americam Septentrionalē, versus Septentrionem & Occasum, successu caruit, & propter cohærentiam Americæ, Asiæ & Grönlandiæ, aliarumque Septentrionalium terrarum, carebit. Aut nulli, aut barbari homines ibi inveniuntur. Glacie, inivis, nebularum, ventorum, maris & portuum in primis incommoda, difficultates & mala, etiam in æstate transco.

5. Via per fretum Nassovicum vel Weygats, & Obium fluvium, ut & alia, inter Spitzbergam & novam Zemlam, per Willonghbes, Meyen, Tuerre insulas, terram Marzin, aut alia quoque loca Asiæ viciniora, in mare Asiaticum Septentrionale, cursu in Orientem instituto, ut hætenus, ita porrò frustra quæritur. Ut de freto Anian nihil reperam, promontorium Tabin, sola fama nulla experientia notum, (circà quod Asiam acutum angluum facere putant,) adhuc in dubio est. Credibile est, à quibusdam auriferas potius terras in Septentrione quæri, quam transitum per Septentrionem in Indiam. Frustra per Islandiam & Frislandiam in occidente; frustra per promontorium Nortcaep dictum, frustra per Novam Zemlam, Orientem versus via illa quæritur.

6. Nova Zemla, si Bertio fides, 4. grad. australior est Grönlandiâ, secundum alios 2. & dimid. gr. tantum. Spitzberga à gr. 77. ad 80. usque cognita est. Ulteriora novæ Zemlæ sive terræ novæ, Spitzbergæ sive Neulandiæ, Grönlandiæ Americæ, & Tartariæ Septentrionalis, incognita sunt: & fortè etiam manebunt. Neque ultra gr. 80. (al. 81. 82.) progredi licebit. Qui balænas quærent, ultra gr. 76. rarò progrediuntur, sed intrà 70-76. gr. manent.

Pag. 10. Num. 26. *Monocerotis cornu*. De monocerote Jovius lib. 18. historiarum sic scribit. Monoceros animal unicornis, pulli equini forma, colore cinereo, jubatâ cervice, hircina.

cina barba, bicubitali cornu armatam frontem præfert, quod levore candoreque eburneo & pallidis distinctum spiris, ad obtundenda hebetandaque venena, mirificam potestatem habere dicitur. Cornu enim immisso & per lymphas circum ducto, fontes expiari perhibent, ut salubriter bibantur, si inde virosæ bestię præpotarint. Id vivo animali non detrahi, cum ullis insidiis intercipi nequeat. Cornu tamen sponte decisum in desertis reperiri, ut in cervis accidere videmus, qui ex senectæ vitiis, renovante natura, vetus cornu exuunt, venantibusque relinquunt. Hoc cornu, regis impositum mensis, toxica si qua sint epulis indita, emisso statim admirabili sudore, convivis prodere narrant. Cæterum de vi tantæ dotis in hoc animalante, nihil plus affirmaverim, quàm quod evulgata fama credentibus suadet: cum antiquorum autorum nemo, quod legerim, præter unum Ælianum Græcum, quicquam de hac monocerotis admiranda potestate prodiderit. Hæc ille. Argimus Jonas Islandus, in Crymogæa sive Islandiâ, piscem cornutum Nahual aliis Narwal dictum describit, quod carnem habeat hominibus noxiam, quâ pro cibo uti non liceat. si homo eam comederit, moritur. Dentem in parte capitis antica, longitudine VII. cubitorum fert, quem pro unicornu vendunt, vim antidoti contra venena ei adscribentes. Longitudo hujus piscis est ulnarum XL. Hæc ille.

Qui animal unicomne, quadrupes, tomento, superinductâ cute & habitu exteno servato referctum, Romæ, Madriti & Florentiæ viderunt, Jovii ferè verbis, id nobis describunt.

De monocerote pisce certa & explorata res est. Contraversiam verò de monocerote terrestri & quadrupede, subinde agitaram, nostram non facimus.

APPEN

APPENDIX.

Ad Lectorem.

NE aliquæ pagellæ hic vacarent, quædam ex Jovio, Longo-
lio & Lullo adjecimus, quæ historiam illam novi orbis ju-
cundiores efficerent. Tu igitur Lector, his fructuere & vale.

JOVIVS LIB. XXXIV.

I.

Non ineptum hoc loco fore existimaverim, si qui hæc
repererunt, tanquam publica laude dignissimi, memo-
riæ prodantur. Nam postquam Columbus Ligur, ad-
mirando ingentis animi captu, eruditoque judicio vir, & uti
quibusdã apparet, Hercule Græco, inusitatæ famæ gloria ma-
jor & illustrior, alterum propè terrarum orbem, vasto atque
intentato prioribus seculis Oceano, ad Occidentem nobis a-
peruit. Non defuere alii atque alii ex Hispanis, eo apud Hi-
spalim defuncto, qui pari æmulatione laudis & spe quæstus,
eadem littora sequuti, ultiores novæ terræ, quam Pariam
vocabant, terminos quærirarent, dispari quidem fortuna sus-
cepti cursus, quum nonnulli eorum (ut credi par est) immen-
so inexploratoque absorpti Oceano, nusquam apparuerint,
& aliqui ab Anthropophagis, qui Canibales appellantur, ca-
pti comestique, foedam miserabilis audaciæ memoriam reli-
querint.

2. Ea terra æquatori subjecta (ut suo loco memoravimus)
à Gaditano freto, rectà inter occidentem atque meridiem na-
vigantibus, emenso bis mille amplius leucrarum itinere, oc-
currit, frondoso ingentium rupium promontorio, tanquam

G

rostro

roftro Oceanum profcindens. nam æquis lateribus littora infinito tractu, hinc ad occidentem, illinc ad meridiem immen-
fis adhuc spatiis extenduntur. Sed post Columbum, tres ante alios ex Hispania, felici aufu, & rebus gestis maximè clari & memorabiles extiterunt. Ferdinandus in primis Cortefius, qui in postremum occidui littoris finem delatus, ad Mexicana regna terrestri itinere contendens, subactis Indis, Themestitana urbe potius est, quàm fabricatis navigiis, eam urbem falso in stagno positam, ædificiis què & incolarum frequentia, Venetæ urbis instar admirabilem, multis prosperè factis præliis expugnasset. Mexicanæ genti, superis vivos homines, sed maleficiis damnatos, immolare fas est, placari què numina humano sanguine credunt, & post mortem non interire animas persuasum habent, ut credi par est, ex disciplina superstitione què Druidarum, quorum summa authoritas antiquissimis temporibus in Gallia pariter atque Britannia viguisse constat. Ita ut Cortefio non omnino difficile fuerit, subactam armis gentem per se ingeniosam & docilem, tormentorum què miraculo terrefactam, ad Christi cultum, abdicatis idolorum superstitionibus, traduxisse: literas enim jam nostras admirantur & lubenter discunt, rejectis hieroglyphicis imaginibus, quibus annales conscribere solebant, variis picturis regum suorum memoriam posteris tradentes. Quorum annalium volumen, ex perpetuis, sed introrsus complicatis foliis confectum, tigridis què maculoso tergore protectum, vir illustri Francisco Covos, Cæsariani scrinii magister, mihi dono dedit.

3. Mexicanos pro rege suo & pro libertate dimicantes, nulla res magis exterruit, quàm equestris turmæ impetus, quum equitem integrum esse animal Centauri specie putarent. Sed postquàm equi duo Indicis confossi sparis, mactæ què clavarum ictibus conciderunt, depræhenso errore, de-
tracta

tracta statim equis coria, usq; adeo exactè tomento repleverunt, ut vivorum effigiem repræsentarent, & in templo tanquam admirabilis rei spectaculo suspendere. Cæterum Cortesius, è Mexicana regione per occidentalem lineam terrestri itinere profectus, non longè abesse maria ab incolis didicit, paucisq; diebus ad littus exterioris Oceani perventum est, unde, si classes adessent, peti posse confideret per Antipodas, Sinarum regna, Catainasq; oras ad orientem nostrum, jam pridem aditas Lusitanis, à quib9 non longè, in eo tractu, beatæ multo aromate atq; unionibus Moluechæ insulæ, sub æquinoctiali lineæ sitæ esse dicerentur. At Cortesio, perpetuis Hispanorum historiis celebrato, claritate nominis æquari potuit Blascus Nonius, nisi turpissimo vitæ exitu, pristinae laudis decus obscurasset. Ab hoc enim, diu pervagante Pariaæ terræ & Darienæ regionis littora, repertus est isthmus ad Urabanum sinum, quo duo ingentia maria dirimuntur. A Comogro siquidem ingentis amnis ostio Darienisque littore, per inaccessos prope montes, monstrantibus iter indigenis, Blascus summa juga tenuit, & subiectum in adverso littore vastissimi pelagi sinum conspexit, in quo auri & unionum ditissima regna reperta sunt, atq; item conspectæ aditæq; aliquot insulæ earum rerum opulentia insignes. Itaque invento multo auro, Blascus breviorum transitum quærens, non plus inter se distare diversa maria quàm centum milliaribus depræhendit, sicuti in Oceaneis decadibus Petrus Martyr Anglerius scitè refert, verum itinere adeò densissimis nemoribus & abruptis petris, frequentibus fluviis impedito, ut non nisi magno cum labore periculoq; illac nostri permeent, quum passim inhospitæ ac insidiosæ gentes venenatis instructæ sagittis occurrant. Quibus de causis Blascus ejus tractus regulis, aut muneribus delinitis, aut cruenta acie subactis, quatuor castella, ut commeantibus ab utroq; mari tutissimus esset receptus, opportunis intervallis constituit, ædificata etiam classicula in proximo portu, cui divo Michaëli nomen fuit. Cæterum dira auri sitis noviç; imperii libido, Blasci animum non multò post occupavit, eo rerum exitu, ut affectati regni crimine damnatus, capite plecteretur. Indignus certè eo supplicio, nisi perfidiose defecisset: quòd ad lævam longo tractu Peruana & Cuscana regna auro & gemmis scatentia, successoribus Almagro atq; Pizarro demonstravit. Ibi enim ferunt nullam aliam, quàm solido ex auro privatis in domibus vasorum omnis generis supellectilem reperiri. Montium rupes ingenitis adamantibus,

præcipueq; smaragdis, & cyanis & carbunculis collucere, flumina propè universa auream arenam trahere. Solum fœcunditate rerum omnium incredibili, & perpetuò ferè Autumno florere. Ex mira quoq; cœli clementia, homines integra valetudine, seculi ætatem implere, sic, ut in tempestiva mors Blaschi videri possit, quo authore, tanta, ut diximus, vis auri & gemmarum in Cæsaris ærarium deferatur.

4. Sed supra Cortesium & Vaschum, portentosa navigatione inclytus fuit Magalanes Lusitanus exul, qui auspicio Cæsaris alterum Partiæ terræ littus in orientem obversum, quinque navium classe percurrit, legendoq; oram, prætervectus lineam capricorni atq; ostia immensi Argentei fluminis, uti Hispani vocant, ferorū gigantū instar, prægrandes homines belluarū pellibus contactos reperit. Nec multū inde, uti avidè quærebat, prope antarcticum circulum, in anfractuosas fauces audacter invectus est, non inani conjectura judicans, novi orbis terras illac irrumpe-
 pente Oceano esse permeabiles, eumq; profecto sinum, non longo tractu in apertum ad occidentem pelagus desinere. Neq; cum ratio ex naturæ lege deducta fefellit, qua terra omnis circumfluente Oceano variis sinibus ambitur. Ad lævam nivosa rupes spectabantur, suis culminibus primam aëris regionem excedentes. Ex pertinebant ad eam plagam perpetuo gelu (ut credi par est) rigentem, quæ antarctico subest. Sed nec in ea cœli parte polus, uti apud arcticum contingit, lucidiore aliquo astro notatur, quum parvæ stellæ, nullo vel certè languido fulgore nitentes, polare punctum designent, duabus nubeculis, stabili pigroq; rotatu, immobilis poli sedem ita circumeuntibus, ut ursæ nostræ tenorem & speciem nautis observatoribus, nusquam fallente magnetis usu certissimè præbeat. Procedenti per occiduam lineam Magellani, tortuosæ & inæquales semper fauces occurrebant, mare autem modò fluctuosum, spumosisq; vorticibus & sævo mugitu reboans, modò tractabile & pigrum, prout objectis incideret cautibus, aut in lato sinus expansum deferveret, vario velorum flexu persulcabat, nusquam arctiorem sinum trium milliarium spacio, nusquam septem latiore nactus, quum à dextra depressiora littora arboribusq; vestita, nulla tamen apparente hominum cultura, ad lævam verò cuncta gelu horrentia, maximeque scopulosa spectarentur, collucere tamen ad dextram excitati introrsus ignes ab incolis, ut de adventu novæ classis proximis populis significarent. Cæterum Magellanes diu crebris orationibus sustentatos.

tos.

tos delinitosque nautas, qui jam animos desponderant, quod neq; progredi neq; regredi, nisi incerta vitæ spe posse crederent, post vigesimum & septimum diem, ex quo sinum intrasset, in apertissimum vastissimumque Oceanum eduxit, ad dextram vela deflectens, utpote qui terras ad antarcticum ultimæ continentis esse putaret, & ad lævam mitiora omnia se inventurum arbitraretur. Quando jam ad tropici capricorni circulum, & ad ipsam æquatoris lineam rediret, sub qua Moluccas, quas quærebat, insulas omnino sitas esse didicisset. In dextra itaq; Peruana & Cuscana regna, totumque illud immensum Parixæ terræ occidentale littus relinquebantur, quod Blascus post transcensum Urabanum isthmum, Hispanis successoribus, ad condenda regna, serendaq; etiam, propter auri sitim, intestina prælia demonstrarat. Nihil. n. inde Magellanes terrarum usquam vidit, præter duas insulas, quæ desertæ appellantur, perhibentq; eas cosmographiæ periti, ex diametri ratione Italis esse antipodas. Discessit inde Magellanes planè consumpto omni comæatu, lenissimis atq; his uno tempore perennibus usus ventis, trimestri confecto cursu, obversis semper ad æquatorem proris, non Moluccas quidem attigit aromatum pretiosorum fertilitate celebratas, verum immensi propè ambitus insulas, Javanam, Pornem & Subutham, ipsa Britannia majores, è quibus Moluccæ satis exiguæ, sed præstantia rarioris aromatis insignes, incolarum digitis tanquam propinquæ monstrabantur.

5. Sed Magellanes fatalis voti sui compos, in limine qui eas viderat, adire non potuit: cum Mauthane siquidem insulæ regulo, Suethani focii regis auspicio, acie dimicans occubuit: eiq; suffectus est Serranus, qui nihil commodius duxit, quàm ab his insulis inhospitaq; terra perfidiosæ gentis protinus excessisse, quòd sibi ad paucos redacto, numerosa bellicosæ ejus gentis manus, justum incuteret metum, quoniam ferreis gladiis & præpilatis hastis uterentur. Verum dum adit regulos Serranus, amicitiasq; & fœdera jungere, ac Christianæ religionis cultum inducere contendit, & quod instituti erat, naturam & magnitudinem Moluccarum scrutatur, regulis uno consensu adversus peregrinos ad arma concitatis, in Bornæ insula captus, misereque à sociis desertus est, qui insidias veriti, publicam salutem novi ducis libertati & vitæ anteponendam censebant. Atq; ita cariophylli & cinamomi nucisq; myristicæ surculos ex natali solo colligentes, ut testimonii certam fidem refer-

ferrent, ex quatuor navibus vetustate semicorruptis, duas magna cura, usi illarum armamentis, materia & clavis, refecerunt, Eurisq; vela dantes incogniti Oceani immensis spaciis usq; ad eò audacter se crediderunt, ut prætervecti auream Chersonesum, & Samotram, quæ Taprobana olim fuit, Gangeticiq; item sinus emporia, & Cumerum promontorium, ac denique Calecutham superarint, nusquam à Lusitanis conspecti, qui Indicam oram præsiidiis obtinebant. Inde verò ad Bonæspei promontorium cursum habentes, eo superato, dextrorsum per Æthiopiæ littora ad Hesperides insulas contra Praxium promontorium, altera tantum navi, non amplius quàm viginti duo homines semivivi pervênere. Ibi qui totum undique emensi orbis ambitum circuierant, Barbarorumque mille insidias & omnem maris sævitiam evaserant, à Lusitanis insulæ præsidibus custodiæ traditi sunt.

6. Nec multò post tamen ex his Hieronymus Plegaphæta Vicentius, voto pro salute redituq; suscepto, ad Clementem Romam venit. Is tanto subternavigati orbis miraculo fidelib9 testimoniis comprobato, multa nostris admiranda, observandaq; posteris, pictura & scriptis adnotata deposuit: sic ut Magellanes nihilo felicior Blasco, sed inusitata laude præstantior, existimari possit, nisi inauditi antea freti faucib9 adinventis, tantæ rei infirma adhuc fides famam elevaret, quum nemo hactenus à vigintiquinq; annis eas fauces sedulo quæritans intrarit aut viderit. Neq; operæ pretium esse reor, ut à legentibus hoc loco & ad historiæ contextum properantibus, veniam deprecer, quòd me ii tres viri, inclytis heroibus comparandi, ab instituto longius abstraxerint, quando eos omni laude ad perennem nominis famam exornandos putem, veterum Græcorum more, qui ingeniorum fœcunditate & gloria polentes, non ipsos modò admirandarum rerum & regionum inventores, sed minorum etiam artium opifices, carminum suorum præconiis, æternitati consecrarunt.

*Christophorus Longolius Octaviano
Grimoaldo S.*

I.

COnsumsi hesternum diem ferè totum cum Fr. Charecato, viro, qui nec à litteris nostris abhorreat, & multis magnisq; de rebus à
Pont.

Pont. Max. ad Cæsarem sæpè legatus sit. Is cùm mihi multa de Cæsaris imperii magnitudine atque opibus narrasset, ostendit ad extremum monstrificas quasdam rerum species, quas ab Indorum regibus ad Cæsarem missas, atque sibi ab eodem Cæsare donatas esse affirmaret. Eæ magna ex parte gemmæ quædam ampliores fuerunt, tam confusis metallorum generibus, ut neque discretum quicquam in eis appareret, & multarum etiam animantium simulacra exprimerent, eaque non tam fortuito linearum colorumque concursu, quàm ipsa extantis materiæ mole confirmata. In iis erant anatum rostra, gallicorum canum capita, pavonum pennæ, atque alia id genus pleraque.

2. Verum omnium admirationem facile vicit, ejus quæ apud Indos religiosissimè colitur, Furia persona, non nativa quidem illa, sed hominum ingenio preciosè & affabrè deformata. Audisti enim puto, miris iis gentibus superstitione esse persuasum, Deam & Furiam sic mundi imperium inter se initio divisisse, ut illa cœlitibus, hæc inferis & manibus jus diceret: atque ita fieri, ut dum hanc unam sibi placatam trepido metu cupiant, eam omni etiam divini cultus honore prosequantur. Lignea igitur ejus est persona, sed cui tenuissimum vermiculati operis emblemata inductum sit, ut penicillo depicta, non gemmeis tessellis ornata videatur. Mentum, superiusque & inferius labrum, Cyanei lapilli segmentis enitent. Nasus, genæ, malæ, buccæ, saphiri micis splendent. Supercilia à fronte tenui ex jaspide tenia distinguuntur. Frontem latior è smaragdo fascia præcingit, quæ secundum aures leviter demissa ad mentum usque utrinque porrigatur. Superiora rutilo jaspidis nitore collustrantur. Os hians dentes ostentat quatuor, largos, continuos, candidos, ac item duos, qui rictum hinc atque hinc claudant, exertos, nec aprugnis absimiles. Eburnei quoque oculorum orbis, electro ruffa fenestrantur pupilla, speculi vim tam absolutam reddente vlla, ut totam hominis imaginem exprimat atque repræsentet. Quæ ad superciliarum & nasi commissuras subsidet lacuna, ea verò eburneola bulla expletur. Tempora autem iisdem quibus oculi, electrinis speculis illustrantur: sed teretibus iis, non orbiculatis. Auriculæ pro personæ modo grandiores ex jaspide effulgent. Omnino res visenda quidem illa, sed structura potius & opum magnitudine, quàm ulla liberalis faciei dignitate. Mihi quidem, ut primum ejus spectandæ potestas facta est, Furiam videre sum visus, aspectu barbaro terram & horridam,

ore

ore hianti, exertis utrinque dentibus, colore partim cæruleo, partim viridi, partim rutilo, nec eo tamen usquam satis florido, sed vel austero, vel diluto, vel pingui, vel etiam, quod umbrarum concursu venit, obscuriore & ingrato. Vale.

Antonius Lullus Hispanus.

I.

Indorum gens illa novi orbis (quem Columbus primum Ferdinando & Isabellæ regibus Hispaniarum Buxolæ beneficio investigavit, & sub Carolo V. Imp. postea magnis laboribus Hispani cum Cortesio, Valboa, Pizarro & aliis ducibus regno Hispaniæ addiderunt) præter figuram nihil planè habuisse humanitatis comperta est: nullum pudorem, nullam amicitiam, nullam fidem. Nam (paucis aliquot principibus eorum demtis, quos oratione usos ferunt & rationibus) cæteros à beluis differre nihil dixeris, præter faciem: quanquam & hanc ipsam miris modis deformant, ne homines esse videantur, sed serpentes potius aut crocodili. Feris omnibus truculentiores, occisorum in bello hominum membra palpitantia mordicus depascunt, sanguinemq; sugunt, ex iisdem corporibus, vulturū in morem: quod neq; lupi neque ferarum genus ullum sic in suam similitudinem meditatur: & fabulæ instar videri posset, nisi tam multis testimoniis jam esset roboratū.

2. Et quia nihil est tam horridum & insuave, quod consuetudine non aliquando mitescat & tanquā maceretur: iis qui regionem illam (etiā ex Hispanis) subegere, nescio quid profecto affricuerunt feritatis & sævitiae: ut quidam inter eos reperti sint (sive exemplo moti, sive ærumnarum mole oppressi) à magnis sceleribus & immanitate vix se continentes: facti cupidi, rapaces, seditiosi perinde atq; ipsi incolæ. Et ne feces populi commemorem, primi ipsi duces, qui Peruanam illam terrā cepere, & in illa gubernāda sibi successere, nonne mutuis cædibus omnes ferè confecti sunt? Nam Franciscus Pizarrus suffocavit Almagrum: Pizarrum necari fecit filius Almagri: hunc postea Vasca jugulavit: Vascā cepit Blasco: hunc in prælio interfecit frater Pizarri. Adeò corrumpuntur illic mores: sive id accidat exemplo incolarum, sive à cœli natura, sive ab auri atq; argenti copia, quæ oblata, passim reddit attonitos & extra ipsos, homines alioqui cupidos & avaros.

ΤΕΛΟΣ, Τῷ Θεῷ δόξα.

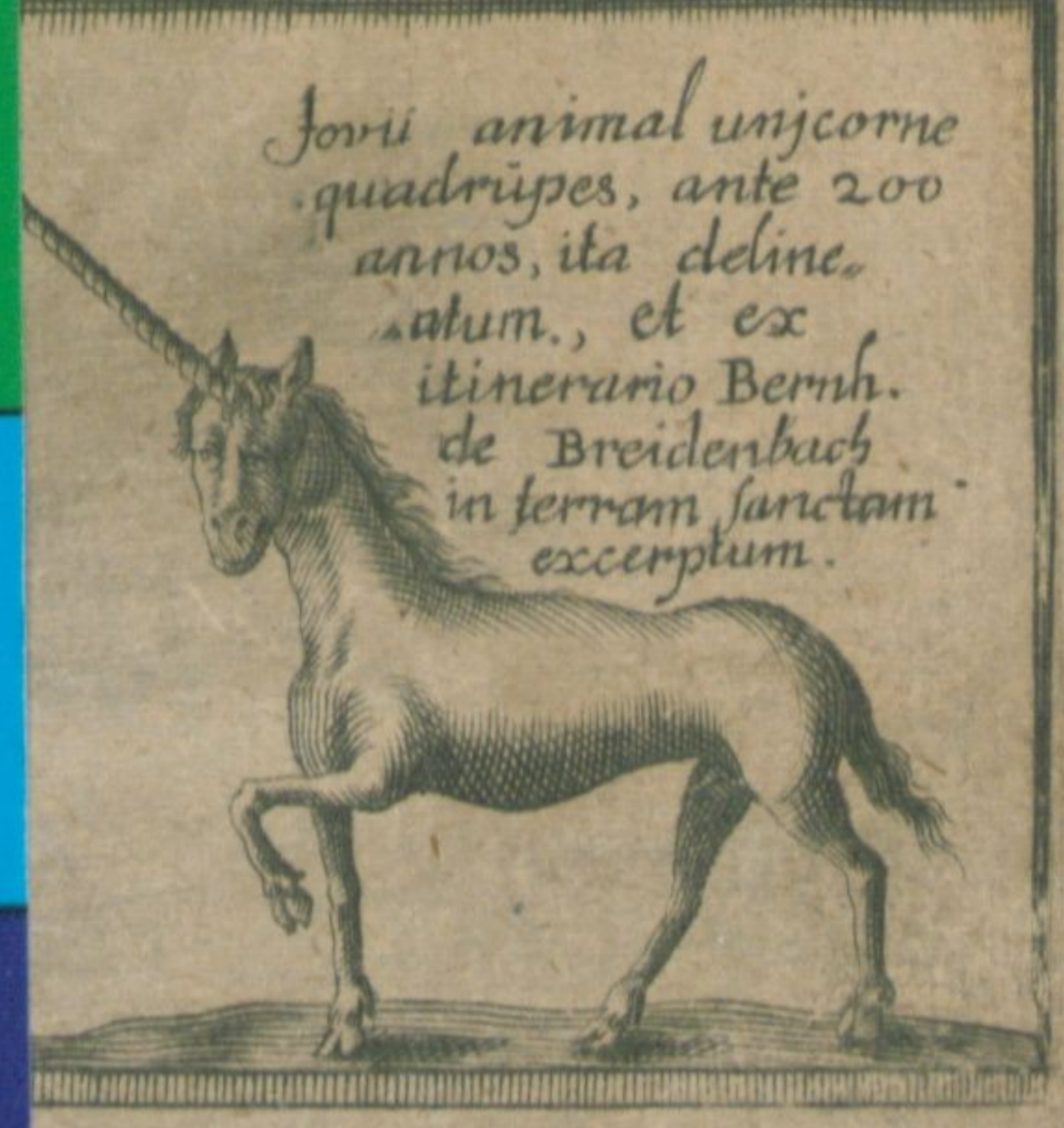
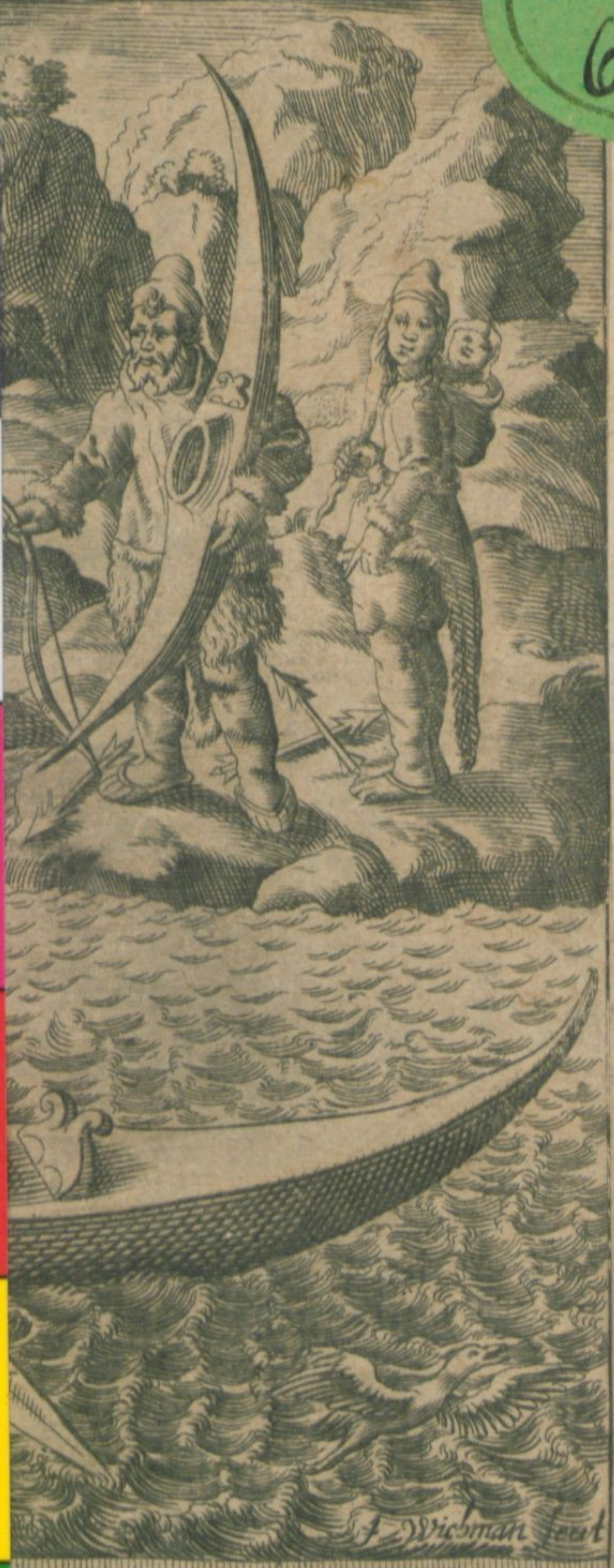
OK
366
12.

*Navigatio à Fortijs
Delineatio hominū*

(X2725401)

*Septembri instituta.
tentorijs et naviculis. A. 157*

II 0
652

